

خلاصه

۱. سیمای کلی پاسخگویان

این پیمایش در دوم موج اجرا شده است. داده‌ها موج اول در شهریور ۱۴۰۲ و موج دوم در بهمن‌ماه ۱۴۰۲ به روش تلفنی گرد آوری شده است. جامعه آماری این نظرسنجی را موسسان کودکان روستایی فعال و غیر فعال تشکیل می‌دهد و در موج اول ۹۲۶ نفر و در موج دوم ۱۱۰۵ نفر به شیوه تصادفی انتخاب شده و مورد پرسش قرار گرفتند. شاخص‌های این پیمایش در چهار محور صورت‌بندی شده‌اند:

الف: توزیع شناسنامه کودکان روستایی: مسئله اصلی در این محور، فهم شمای کلی از توزیع کودکان روستایی از حیث متغیرهای جغرافیایی و جمعیت شناختی، روند تأسیس و تعطیلی کودکان روستاها، نرخ پوشش کودکان روستاها در میان کودکان به تفکیک جنسیت و سن کودکان بوده است.

ب: وضعیت مالی کودکان روستایی: در این محور تلاش شده است تا نمایی از اصلی‌ترین مسائل مرتبط با وضعیت مالی کودکان روستاها شناسایی و تحلیل شود در این محور سنجه‌هایی مانند وضعیت مکان از حیث مالکیت و استانداردهای آن، تجهیزات لجستیکی مکان کودکان روستا، وضعیت حقوق کادر کودکان روستا، هزینه‌های جاری، میزان شهریه مصوب، پرداختی و دریافتی مورد بررسی قرار گرفته است.

ج: وضعیت آموزشی و تربیتی کودکان روستایی: این شاخص به بررسی کیفیت خدمات کودکان در حوزه آموزش و تربیت کودکان می‌پردازد. در این محور سنجه‌هایی مثل برنامه و محتوای آموزشی کودکان روستا، خدمات تربیتی کودکان روستا، خدمات مشاوره به کودکان و والدین آنها و کیفیت برنامه‌های تفریحی کودکان روستا برای کودکان و کیفیت ابزارهای مورد استفاده در برنامه‌های آموزشی و تربیتی کودکان مورد سنجش واقع شده است. همچنین در این محور وضعیت مربیان از حیث توزیع جنسیت و سن و تحصیلات مطالعه شد. علاوه بر آن نظام آموزش ضمن خدمت مربیان، میزان تعهد مربی به کودکان روستا مورد بررسی قرار گرفت.

د: زمینه‌های تعطیلی کودکان روستایی: در این پیمایش به مسئله تعطیلی کودکان روستاها روستایی پرداخته شد. مسئله این بود که به طور کلی زمینه‌های تعطیلی کودکان روستاها روستایی مورد احصا و مطالعه قرار بگیرد. بر همین اساس تلاش شد تاثیر متغیرهایی مانند شیوع کرونا، انتقال تولی‌گری کودکان روستاها روستایی از بهزیستی به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک، مشکلات مرتبط با نیروی انسانی، مشکلات مدیریتی و مالی، قطع بودجه غذای گرم، مشکلات مرتبط با وضعیت مکان کودکان روستا و استانداردهای آن، میزان و کیفیت خدمات ارائه شده در کودکان روستا روستایی، زمینه‌های فرهنگی خانواده‌ها و مسائل مرتبط با روستا نشینی بر تعطیلی کودکان روستاها روستایی مورد سنجش قرار گرفت.

۲. وضعیت کودکان روستای فعال

مهمترین یافته‌های این پیمایش در رابطه با چالش‌ها و مشکلات کودکان روستای فعال نشان می‌دهد که **اولا** اکثر کودکان روستای فعال در بازه سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۴۰۰ تاسیس شده‌اند (حدود ۴۹٪) و بعد از ۱۴۰۰ صدور مجوز تاسیس کاهش چشم‌گیری داشته است (حدود ۶٪). **ثانیا** یافته‌ها نشان داد در ۲۸٪ از روستاهای کل کشور گروه‌هایی مانند مساجد، خیریه‌ها، بسیج و... در حوزه کودک فعالیت دارند که این میزان می‌تواند فرصت و تهدیدهایی در عرصه راهبری زیست بوم کودکی در روستا به وجود آورد. **ثالثا** اعلام نیاز موسسان کودکان روستایی در حوزه خدمات آموزشی-تربیتی و حمایت مالی نشان دهنده رسالت مهم حاکمیت به خصوص سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک در رشد و ارتقا کودکان روستایی است چرا که بیش از ۹۰٪ کودکان روستایی، نیاز به حمایت در زمینه شهریه، حقوق مربی، تجهیز مکان و اجاره مکان، بیش از ۹۰٪ نیاز به حمایت در حوزه تجهیزات آموزشی و بیش از ۹۰٪ نیاز به حمایت در حوزه بیمه مربی و خدمات مشاوره‌ای و آموزش والدین و بیش از ۸۰٪ کودکان روستای هم نیاز به حمایت در حوزه تغذیه دارند. **رابعا** در حوزه توانمند سازی نیروی انسانی به ویژه مربیان، علی‌رغم اینکه ۸۶٪ مربیان آموزش‌های مرتبط با مربی‌گری را دریافت کرده‌اند اما حدود ۷۴٪ موسسان اعلام کرده‌اند که به حمایت در حوزه آموزش مربی نیاز دارند که این یافته نشان می‌دهد که نیاز به طراحی دوره آموزشی با توجه به در نظر گرفتن شرایط مربیان کودکان روستایی (با توجه به این که ۹۹٪ مربیان کودکان روستای از بانوان هستند و حدود ۹۴٪ مربیان خودشان مدیر هستند و ۷۸٪ تحصیلات دانشگاهی دارند و حدود ۵۰٪ تحصیلات غیرمرتبط دارند). ضروری است؛ به گونه‌ای که آموزش در فرآیندی صورت بگیرد تا منجر به احساس کارآمدی، کسب شایستگی‌های شغلی مرتبط و تسلط مناسب به مقوله مربی‌شدن شود.

۳. وضعیت کودکان روستای غیر فعال

اهم یافته‌های این پیمایش درباره وضعیت کودکان روستای غیرفعال نشان می‌دهد که **اولا** زمینه‌های تعطیلی کودکان روستای شامل: ۵۱٪ عدم حمایت بیمه‌ای از مربیان کودکان روستایی، ۶۶٪ کرونا و پیامدهای آن، ۴۲٪ نبود فضای مناسب و استاندارد، ۳۳٪ کاهش جمعیت روستا به دلیل مهاجرت به شهر، ۵۰٪ قطع بودجه غذای گرم به صورت کامل یا نسبی، ۴۹٪ قطع حمایت سازمان‌ها و افراد، ۵۷٪ بالا بودن شهریه و عدم پرداخت خانواده‌ها، ۲۵٪ عدم انگیزه خانواده‌ها برای فرستادن کودکان به کودکان روستایی، ۴۷٪ سنگین بودن اجاره بهای مکان، ۲۱٪ نبود مربی کافی، ۵٪ عدم رضایت خانواده‌ها از فعالیت کودکان روستایی، ۳۹٪ کافی نبودن دستمزد مربیان، ۴۲٪ کاهش تعداد کودکان به دلیل عدم فرزندآوری بر تعطیلی کودکان روستایی

روستایی می‌شود. **ثانیا** ۸۰٪ کودکان روستایی بودجه غذای گرم را دریافت می‌کردند که بین تعطیلی کودکان روستایی و دریافت غذای گرم رابطه مثبت وجود دارد و این علاوه بر اهمیت زمینه غذای گرم در تعطیلی نشان دهنده وابستگی کودکان روستایی به بودجه غذای گرم است. **ثالثا** داده‌ها نشان می‌دهد که میزان تعطیلی کودکان روستایی در مناطق محروم بیشتر از مناطق غیر محروم بوده است. **رابعا** بر اساس داده‌ها نیاز به حمایت مالی از کودکان روستایی به صورت میانگین از سایر مشکلات بیشتر است (حدود ۷۰٪)، بنابراین این، طراحی مدل پویا و کارآمد برای حمایت مالی از کودکان روستایی بیش از پیش ضروری است.

۴. پیشنهادات

با توجه به نتایج به دست آمده، به نظر می‌رسد در سه سطح می‌توان پیشنهادات مستخرج از دو موج پیمایش را صورت‌بندی کرد:

بخش اول: پیشنهادات کوتاه مدت

۴-۱: تداوم پیمایش کودکان روستایی:

با توجه به این که اجرای دو موج پیمایش برای رسیدن به تصویری عمیق و شفاف از وضعیت کودکان روستایی کافی نبوده و رسیدن به آن نیازمند مطالعه بیشتر کودکان روستایی در طول زمان و متناسب با فهم روند تغییرات است. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود ضمن توسعه شاخص‌های سنجش پیمایش کودکان روستایی در طول بازه‌های زمانی متناوب تکرار شود.

۴-۲: پایش آسیب‌های روانی کودکان در روستا:

با توجه به اینکه داده‌ها نشان می‌دهد که مسئله آسیب‌های روانی در روستا دارای فراوانی زیادی است و در پیمایش فوق مسئله آسیب‌های روانی به صورت کافی و جامع بررسی نشده، پیشنهاد می‌شود در پیمایش‌های بعد این مسئله مورد مذاقه بیشتری قرار گرفته و شاخص‌ها و سنجه‌های متناسب با آن طراحی شده و مورد مطالعه قرار بگیرد.

۴-۳: سنجش و پایش شهریه مصوب در روستا

با توجه به این که سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک در سال جاری، برای کودکان روستایی شهریه مصوب را اعلام نموده است، پیشنهاد می‌شود طرح سنجش و پایش شهریه در میان کودکان روستایی به صورت

جامع در دستور کار گرفته و مشخص شود که میزان پرداختی خانواده‌ها و تناسب شهریه با وضعیت اقتصادی روستا نشینان چگونه بوده است؟

۴-۴: تدوین آیین‌نامه کودکان روستایی

با توجه به داده‌های پیمایش، به نظر می‌رسد قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با کودکان روستایی از جمله استانداردهای مکانی، تجهیزات، نظام شهریه و... متناسب با بوم روستا نیست لذا پیشنهاد می‌شود با توجه به تدوین اخیر آیین‌نامه کودکان روستاها در سال گذشته، آیین‌نامه کودکان روستایی نه به صورت بندهایی در اسناد بلکه به صورت مجزا و مبتنی بر دغدغه‌های موسسان و مدیران و اقتضات بوم روستا نگاشته شود.

۴-۵: توجه به آموزشی مربیان به صورت فرایندی با توجه به اقتضات روستا

با توجه به اینکه یافته‌ها نشان می‌دهد که دوره‌های مربیگری برای کودکان روستایی زیاد برگزار شده است و مربیان در این دوره‌ها آموزش دیده‌اند اما همچنان یکی از نیازهای اساسی موسسان دوره‌ی تربیت مربی است. به نظر می‌رسد دوره‌های برگزار شده هم تداوم نداشته‌اند و بیشتر همایش‌های یک روزه بوده‌اند و هم متناسب با مربی روستا با توجه به اقتضات بوم روستا طراحی نشده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود در طراحی و اجرای دوره تربیت مربی در حال برگزاری در سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک، بخشی اختصاصاً به دوره تربیت مربی برای کودکان روستایی به صورت مستمر و با ارزیابی و اثرسنجی صورت بگیرد تا نیازهای موجود مربیان کودکان روستایی همچون سن، سطح تحصیلات و نیازهای آموزشی و... در دوره‌ی آموزشی منعکس شود.

بخش دوم: پیشنهادات میان مدت

۴-۶: استفاده از ظرفیت گروه‌های فعال در حوزه کودک در روستاها

با توجه به یافته‌های پیمایش که نشان می‌دهد ظرفیت‌های نهادهای دولتی و مردمی در روستا مانند کانون پرورش فکری، بسیج، مساجد، گروه‌های جهادی، خیرین بالفعل در روستا وجود دارد، پیشنهاد می‌شود ضمن گفتگو، تفاهات دوجانبه‌ی سازمانی برای هم‌افزایی بیشتر و استفاده از ظرفیت‌های موجود صورت بگیرد تا بتوان پازل راهبری کودک در روستا به صورت همه‌جانبه تکمیل شود.

۴-۷: استفاده از ظرفیت‌های مکانی موجود در روستا در سایر بخش‌ها

داده‌ها نشان داد یکی از مشکلات جدی موسسان مکان کودکستان روستایی است به این معنا که موسس هم از جهت فراهم کردن مکانی که متناسب با کودکستان باشد و هم از جهت اجاره‌ی مکان دچار چالش هستند بنابراین پیشنهاد می‌شود با توجه به ظرفیت‌های مکانی موجود در روستا مثل مساجد، خانه بهداشت و پایگاه بسیج، طی تفاهم نامه‌های سازمانی از این ظرفیت برای تامین مکان کودکستان روستایی استفاده شود.

۴-۸: ضرورت توجه به اقتضات بوم روستا در سیاستگذاری در حوزه کودکستان‌های روستایی

با توجه به یافته‌های دو موج پیمایش، تنوع در روستاها از جهت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در مدل مسائل کودکستان روستایی اثرگذار است. علاوه بر این برخی از برنامه‌ها، محتوا، دوره‌های تربیتی و روش‌های درمانی متناسب با بوم روستا نیست. بنابراین پیشنهاد می‌شود متناسب با موضوعات فرهنگی-اجتماعی گونه‌شناسی از بوم روستا صورت بگیرد تا متناسب با آن بتوان اقتضات روستا در سیاست‌گذاری را مدنظر قرار داد. همچنین در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های حوزه‌ی کودکستان نیاز به تبصره برای کودکستان روستایی بیش از پیش ضروری به نظر می‌رسد. همچنین ضرورت دارد که شاخص کودکستان روستایی مطلوب پس از مطالعات زمینه‌ای طراحی و جهت حرکت دستگاه‌های مرتبط ابلاغ گردد و برنامه‌های سالانه مبتنی بر آن نگارش شود.

۴-۹: تامین اعتبار برای تجهیز مکان

نیاز کودکستان‌های روستایی به تجهیزات از ضروریاتی که داده‌های پیمایش به خوبی حاکی از آن است. به نظر می‌رسد راه حل بهینه در تامین مالی دولت در زمینه نباشد. بلکه دولت باید از طریق ایجاد سازوکارهای مطمئن تامین مالی (ایجاد صندوق‌های اعتباری) زمینه را برای مشارکت مالی بنگاه‌های اقتصادی و بخش خصوصی (اعم از خیریه‌ها) و اعتبارات موجود ناشی از مسئولیت اجتماعی که در کشور سرگردان هستند، فراهم آورد.

بخش سوم: پیشنهادات بلند مدت

۴-۱۰: انجام پژوهشی در رابطه با مدل مطلوب راهبری کودک در روستا

داده‌های پیمایش به خوبی نشان می‌دهد که راهبری کودک در روستا نیازمند توجه به اقتضات بوم روستا است. این یافته، مستلزم این خواهد بود که اساساً به مسئله راهبری کودک در روستا به وسیله مدل کودکستان هم از حیث کودک در روستا و هم از حیث کودکستان روستایی، نگاهی بنیادین انداخته شود تا در صورت نیاز مدل فوق مورد بازنگری قرار بگیرد. نیاز به طراحی مدل راهبری کودک در روستا با توجه به ظرفیت‌های نهادی و مردمی و

در نظر گرفتن اقتضائات روستا با توجه به داده‌ها ضروری بنظر می‌رسد تا بتوان بر اساس آن سیاست‌های کلان و تنظیم گردد. خلأ در این زمینه منجر به اعوجاج و سردرگمی دستگاه‌ها در نسبت با هم می‌شود.

۴-۱۱: طراحی مدل حمایت مالی از کودکان روستایی

داده‌ها در این پیمایش خصوصاً در موج دوم نشان می‌دهد کودکان روستایی بیش از هر بخش دیگر به جهت مالی به حاکمیت وابستگی دارد و این وابستگی در برخی از موقعیت‌ها مثل تامین غذای گرم به گونه‌ای آسیب‌زا است که نبود آن منجر به تعطیلی کودکان می‌شود. بنابراین بحث مالی کودکان روستایی از دو جهت مهم است: یک اینکه بیشترین چالش و درخواست حمایت موسسان در حوزه‌ی مالی بوده است و همانطور که مشاهده شد بخش مجزایی در این گزارش به آن اختصاص داده شده است و دوم اینکه فارغ از نیاز مالی چگونگی حمایت مالی دولتی از کودکان روستایی یکی از مسائل اصلی است به گونه‌ای که در عین حمایت وابستگی ایجاد نشود بنابراین پیشنهاد می‌شود برای حمایت مالی از کودکان روستایی طراحی و مدلسازی جامع صورت پذیرد.

۴-۱۲: طراحی نظام جامع جبران خدمات مربیان کودکان روستایی

با توجه به داده‌ها یکی از مسائل اساسی مرتبط با مربیان، بحث بیمه و حقوق آنان است. اگرچه که به نظر می‌رسد بر اساس داده‌ها عدم تعهد مربیان، به برخوردار نبودن از قانون بیمه و حقوق کم آنها است اما مسئله آن است که اگر موضوع تعهد را صرفاً اقتصادی دیده شود خطاست چرا که بحث فرهنگی مثل نداشتن جایگاه مناسب مربی کودکان روستایی در عدم تعهد او می‌تواند اثرگذار باشد و در ادامه می‌تواند عدم تخصص مربی را هم با چالش مواجه کند چرا که افراد متخصص به خاطر جایگاه اجتماعی پایین و عدم فهم دقیق از اثر دقیق مربی، تمایلی به پذیرفتن مربی کودکان ندارند. بنابراین پیشنهاد می‌گردد برای ایجاد و حفظ جایگاه مربی کودکان با در نظر گرفتن شاخص‌های مهم اثرگذار در تعهد و تخصص مربیان طراحی و مدلسازی جامع اقتصادی-فرهنگی صورت پذیرد.

۴-۱۳: برنامه‌ریزی محتوایی برای آموزش در حوزه کودکان روستایی با حفظ اقتضائات بوم روستا

با توجه به داده‌ها یکی از نیازهای اساسی، خلا در محتواهای آموزشی-تربیتی است. ممکن است محتواهای متعدد و متنوعی در حوزه‌ی کودک وجود داشته باشد اما بومی شدن این محتواها برای ارائه به کودکان روستایی یکی از نیازهای اساسی به شمار می‌رود که پیش نیاز آن شناخت اقتضائات روستا می‌باشد. بنابراین پیشنهاد می‌شود

شود با مطالعه زمینه ای از روستاها و بررسی محتواهای موجود در دسترس، محتوا در قالبهای مختلف طراحی و به کودکان روستایی ارائه شود.

مقدمه

یکی از جایگاه‌های اساسی در زیست بوم کودکی کودکان روستایی است. مرکز رصد سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک با همکاری اداره کل پژوهش این سازمان در راستای بند ۴-۹-۱۲ ماده ۶ اساسنامه سازمان که در زیر آمده است، طرح کودکان روستایی فعال و غیرفعال را تدوین کرده است.

۴- ایجاد ظرفیت و تسهیلات برای پوشش کامل کودکان دوره دوم کودکی متناسب با امکانات و منابع طی یک دوره ۷ ساله در قالب دوره پیش دبستانی و با اولویت بخش غیردولتی و همکاری و مشارکت دستگاه‌های دولتی، عمومی به خصوص برای کودکان مناطق محروم و دوزبانه و دارای نیازهای ویژه

۹- ایجاد تسهیلات و حمایت از راه اندازی و اداره مهد کودک‌های و مراکز پیش دبستانی توسط بخش غیردولتی و مشارکت‌های مردمی

۱۲- حمایت از توسعه فضاها و تجهیزات آموزشی، تربیتی، فرهنگی و هنری و ورزشی خاص کودکان

همچنین مرکز رصد بر اساس **چهارچوب برنامه میان مدت** سازمان خود را موظف می‌داند در جهت ساماندهی و توسعه کمی و کیفی مراکز تربیت کودک، به حمایت از مراکز با درجه ای از لازم‌التوجهی و محرومیت و کودکان مناطق محروم مرزی، دوزبانه، روستایی، عشایری و حاشیه‌شهرها بپردازد.

بنابراین سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک برای راهبری و ساماندهی کودکان روستایی نیازمند رصد و مسئله شناسی دقیق این حوزه است تا با استفاده از نتایج به سیاست گذاری و برنامه ریزی بپردازد.

گزارش حاضر به بررسی نتایج موج اول و دوم پیمایش کودکان روستایی می‌پردازد. در بخش اول گزارش حاضر تلاش خواهد شد، روایتی از زمان شکل گیری پروژه کودکان روستایی در مرکز رصد سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک تا پایان موج دوم این پروژه بیان شود تا علاوه بر انباشت تجربه، مسیر طی شده در پروژه به روشنی بیان شود. در بخش دوم به بررسی داده‌های به دست آمده از دو موج نظرسنجی پرداخته می‌شود و در بخش سوم تلاش خواهد شد بر اساس مسئله کودکان روستایی و داده‌های به دست آمده تحلیلی از وضعیت این نهاد و زمینه‌های شکل‌گیری و تعطیلی آن بیان شود. همچنین تلاش شده است با توجه به تحلیل‌های به دست آمده، پیشنهادهایی که می‌توان به صورت کلی از داده‌ها استنباط کرد و فضای کلی داده‌ها آن را متبادر می‌سازد، تبیین شود. به امید آن که مطالعه گزارش حاضر بتواند سهم اندکی در ارتقا و تقویت و اصلاح این نهاد ایفا نماید.

بخش اول: روایتی از پروژه کودکان‌های روستایی

تاریخچه شکل‌گیری مسئله

از زمان تاسیس سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک بحث کودکان‌ها به سبب سابقه تاریخی و دغدغه اصلی مدیران سازمان موضوع اولویت دار به شمار می‌رفت. در این بین «کودکستان روستایی» که در گذشته با نام «مهد روستا» مصطلح بود، یکی از موضوعات پرچالش، اولویت دار و فوری و دارای ابهام (بخشی از این ابهام به سبب انتقال تولی‌گری کودکان‌ها از بهزیستی به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک است که از عنوان تا بودجه و ساختارهای حمایتی نیاز به بازنگری داشت و دارد) بوده است.

قبل از تاسیس سازمان ملی تعلیم و تربیت، پژوهش‌ها^۱ نشان می‌داد ۱۴ نهاد متولی کودکان‌ها وجود داشت. در حالی که بهزیستی و آموزش و پرورش به عنوان متولیان اصلی مدعی راهبری کودکان‌ها بودند، پژوهش‌ها نشان داد در سال ۱۳۹۲، از حدود ۸ میلیون و ۳۰۰ هزار کودک زیر هفت سال، فقط ۱۵ درصد در مهدکودک‌های بهزیستی و در مراکز پیش‌دبستانی وزارت آموزش و پرورش حضور داشته‌اند و مابقی کودکان از خدمات تمام وقت یا پاره وقت سایر نهادها استفاده می‌کنند و یا به طور کلی از این خدمات محروم هستند. بنابراین این چند تولی‌گری در حوزه کودکان‌ها چالش‌های جدی در راهبری فضای کودکی در ایران به وجود آورده بود که همین عامل منجر به تاسیس سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک در سال ۱۳۹۹ شد.

تاسیس سازمان ملی به عنوان متولی کودک ۰ تا ۷ سال در همه وجوه است و نقش پررنگ خانواده به عنوان عنصر اصلی در کودکی موضوع مهم جدیدی در چگونگی سیاست‌گذاری و راهبری این حوزه برای سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک است. اما در بین رسالت‌ها و ماموریت‌های مختلف سازمان، علی‌رغم اینکه کودکان‌ها سابقه تاریخی زیادی در تاریخ و ادبیات کودکی در ایران دارد اما با توجه به چالش‌های موجود، انتقال تولی‌گری کودکان‌ها از همه نهادها به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک نیازمند مدلسازی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دقیق در این حوزه است.

در بین انواع کودکان‌ها، کودکان‌های روستایی که سال‌ها قبل در بهزیستی به عنوان مهد روستا از آن نام برده می‌شد، از سه جهت مهم تلقی می‌شود:

۱. مهد روستاها بیشترین وابستگی مالی را به حاکمیت (بهزیستی) برای ایجاد و استمرار فعالیت داشته‌اند و با انتقال به سازمان ملی علاوه بر انتقال بودجه، چگونگی تخصیص و حمایت مالی از آنان مهم تلقی می‌شود.

^۱ گزارشی از وضعیت مهدکودک‌ها و مراکز پیش‌دبستانی (آموزش پیش از دبستان) کشور و ارائه پیشنهادها سیاستی

۲. کودکان روستایی به عنوان بازوی مهم سازمان ملی در روستاها نقش تعیین کننده ای در راهبری کودک در روستا دارد بنابراین نیاز به مدل سازی و آگاهی از کیفیت و کمیت کودکان روستایی برای سیاست گذاری در این حوزه از اهمیت به سزایی برخوردار است.

۳. کودکان روستایی به جهت محرومیت روستا و عدم دسترسی به منابع مختلف با چالش های بیشتر و متفاوت تری از کودکان های شهری مواجه است به همین جهت نیاز به شناخت مختصات کودکان روستایی در زمینه روستا بیش از پیش احساس می شود.

در واقع دغدغه کودکان روستایی از چند جهت برای مدیران سازمان دغدغه جدی و اساسی به شمار می رفت که نیاز به برنامه ریزی و سیاست گذاری در این حوزه داشتند اما نبود داده صحیح و نیاز به فرایند داده کاوی و گزارش هایی از وضعیت میدان، سبب شد تا دغدغه کودکان روستایی تبدیل به پروژه رصدی در سازمان شود. مدیران سازمان از منظرهای متفاوت و در عین حال مکملی موضوع کودکان روستایی برایشان مهم تلقی می شد که در زیر به آن اشاره شده است:

۱. سازمان اطلاع زیادی از فضای کودکان در روستاها ندارد و برای راهبری زیست بوم کودکی در روستا و استفاده از ظرفیت های موجود در روستا ابتدا باید شناختی از وضعیت فراهم شود.

۲. روستاها همیشه به سبب دورافتادگی و محرومیت مورد غفلت واقع می شود و به سبب بحث عدالت مهم است که برنامه ریزی برای ارتقای کیفیت کودکان روستایی انجام شود.

۳. بعد از انتقال تولی گری از بهزیستی به سازمان ملی کودک، یکی از موضوعاتی که در این انتقال آسیب جدی دید مهدروستاها بودند به سبب آنکه بودجه ای تحت عنوان غذای گرم دریافت می کردند و حمایت هایی نسبت به کودکان های دیگر می شدند که با این انتقال تولی گری، انتقالی در بودجه انجام نشد. همین عامل نیاز به بررسی چند موضوع دارد: اینکه آیا بودجه غذای گرم در مدیریت مهدروستا موثر بوده است؟ آیا در روستا کودکان بدون حمایت حاکمیتی می تواند به مسیر خود ادامه دهد؟ بودجه غذای گرم در چه نهاد یا سازمانی وجود دارد؟

از مجموع دغدغه های مدیران، بنا شد پروژه رصدی در حوزه کودکان روستایی در مرکز رصد سازمان ذیل اداره کل پژوهش سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک شکل بگیرد. البته طبیعتاً برای نیازهای مطرح شده یک پروژه رصد نمی تواند پاسخگو باشد بنابراین سازمان نیاز دارد در یک مسیر پویا با انجام پیمایش های رصدی در موج های متعدد با فاصله زمانی مشخص شده، نبض کودکان روستایی را به دست بگیرد.

در گام اول ابتدا با مصاحبه با واحد نظارت، خانواده، مدیریت سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک تلاش شد مسئله تدقیق شود. و بعد از مسئله یابی، فرایند پروژه یابی آغاز شد بدین معنا که برای مسئله کودکان روستایی با چه روش رصدی، با چه جامعه آماری، با چه تعداد نیروی انسانی متخصص، در چه مدت زمانی، با چه مکانیسم تحلیلی

می‌توان داده میدان تولید کرد تا از طریق داده، پیشنهادات سیاستی برای برنامه ریزی و راهبری در اختیار مدیران سازمان قرار بگیرد.

پس در واقع اهداف پرداختن به مسئله کودکان‌های روستایی عبارت بودند از:

- ۱- ساماندهی، راهبری و حمایت و پشتیبانی از کودکان‌های روستایی
 - ۲- احصا مسائل و مشکلات کودکان‌های روستایی برای حمایت از آنان
 - ۳- اولویت بندی مسائل با توجه به ماموریت و ظرفیتهای سازمان
- بعد از طراحی مسیر، پروژه پیمایش ملی کودکان‌های روستایی فعال در دو موج طراحی شد. در موج اول به بررسی وضعیت کودکان‌های روستایی فعال از منظر موسس پرداخته شد. وضعیت شناسی از مسائل مدیریتی، مالی و نیروی انسانی کودکان‌های فعال صورت گرفت که نتایج آن به صورت مفصل در این گزارش بیان شده است.

با توجه به یافته‌های موج اول و نیاز مدیران سازمان برای دریافت داده از وضعیت فعلی کودکان‌های روستایی موج دوم طراحی و اجرا شد. در موج دوم به عوامل موثر تعطیلی کودکان‌های روستایی غیرفعال پرداخته شد که در این بین نیازمند مقایسه بین وضعیت کودکان‌های روستایی فعال و غیر فعال وجود داشت.

از آنجایی که پژوهش علمی-عملیاتی در حوزه مرتبط با پیمایش کودکان‌های روستایی انجام نشده بود ابتدا برای ساخت پرسشنامه نیاز به مرحله پیش آزمایش به وجود آمد. پیش آزمایش در واقع یک پژوهش کیفی میدانی بود تا بتوان به وسیله آن اصلی‌ترین مسائلی که باید در پیمایش کودکان‌های روستایی مطالعه شود صورت‌بندی شود و مبتنی بر آن پرسشنامه پیمایش‌ها طراحی شود.

۱. پیش آزمایش

گام اول: طراحی سوالات پیش آزمایش

- تنظیم سوالات کیفی: در این مرحله ابتدا مبتنی بر نیازهای اولیه سازمان در حوزه کودکان‌های روستایی سوالات به صورت کیفی تنظیم شد. با توجه به نبود شاخص و سنجه در این حوزه و اطلاعات کم میدان، سوالات به صورت نیمه ساختار یافته طی جلسات متعدد تخصصی تنظیم شد.
- تنظیم سوالات کمی: با توجه به اینکه اطلاعات و داده‌های کمی موجود از کودکان‌های روستایی به شدت با خطا مواجه است و ما داده تمیزی در این حوزه نداریم. در این مرحله اگرچه از دیتا بیس موجود آموزش و پرورش استفاده شد اما ضرورت سوالاتی که کمیت مریدان و کودکان در کودکان‌های روستایی را پاسخ می‌دهد مهم تلقی می‌شد.
- انتخاب نمونه: هر چند که مصاحبه‌ها به شکل کیفی انجام شد اما برای این که محتوای مصاحبه‌ها بتواند جامعیت خوبی داشته باشد و پراکندگی جامعه را شامل شود حجم نمونه از بانک شماره‌های مؤسسان به صورت تصادفی انتخاب شد.

گام دوم: گردآوری داده

گام اجرایی گردآوری داده در تیرماه سال ۱۴۰۲ انجام شد که شناسنامه اجرایی این گام در زیر به تفصیل بیان شده است:

حجم نمونه	۹۰
تعداد مصاحبه انجام شده	۳۵
مجموع زمان مصاحبه	۱۷.۵ ساعت

گام سوم: تحلیل داده

بعد از تجزیه و تحلیل و کدگذاری مصاحبه‌های انجام شده، داده‌ها در دو بخش ارائه شد:

- مسائل کودکان روستایی به ۵ کدانتخابی شامل اقتصادی، سلامت، فرهنگی، آموزشی، چالش با کودک تقسیم شد که ذیل هر کد انتخابی تعداد کد محوری آمده است که به تفصیل در پیوست گزارش به آن اشاره شده است.
 - بار دیگر پرسشنامه با توجه به داده‌های این مرحله و نظرات متخصصین و کنشگران و مدیران سازمان مورد بررسی قرار گرفت و اعتباریابی شد. با توجه به مرحله پیش آزمایش برای موج اول پیمایش، برخی از سوالات به صورت چند گزینه‌ای و برخی از سوالات به صورت کوتاه پاسخ طراحی شد.
- بعد از انجام مرحله پیش آزمایش پیمایش ملی کودکان روستایی فعال وارد مرحله اجرا شد. گام‌های انجام پیمایش به تفصیل در زیر آمده است.

۲. اجرای موج اول کودکان روستایی

گام اول: طراحی پرسشنامه

- تنظیم سوالات چند گزینه‌ای و کوتاه پاسخ: با توجه به اینکه در این موج تعداد نمونه بالا برای تعمیم به جامعه موضوعیت داشت، سوالات مبتنی بر داده‌ها و مقولات احصاشده در پیش آزمایش به سوالات چند گزینه‌ای و کوتاه پاسخ تبدیل شد و در نهایت نسخه نهایی پرسشنامه برای پیمایش ملی کودکان روستایی فعال تدوین شد.
- فرضیه‌های پیمایش مبتنی بر داده‌های مرحله پیش آزمایش و گزاره‌های متخصصین و کنشگران حوزه کودکان روستایی تدوین شد
- مبتنی بر سوالات، برای سهولت در تجزیه و تحلیل داده‌ها فرمت تجزیه و تحلیل طراحی شد.

گام دوم: گردآوری داده

گام اجرایی گردآوری داده در شهریور ماه سال ۱۴۰۲ انجام شد که شناسنامه اجرایی این گام در زیر به تفصیل بیان شده است:

تعداد نمونه	جامعه آماری	زمان اجرا
۹۲۶ نفر مصاحبه شونده به صورت کامل	مؤسسان کودکان‌های روستایی	۵ تا ۱۶ شهریور ماه ۱۴۰۲
روش گردآوری	تعداد سوالات و گویه ها	نرخ مشارکت و پاسخگویی
نظرسنجی تلفنی	۲۴۳ سوال	حدود ۶۶ درصد

گام سوم: تحلیل داده

بعد از اتمام مصاحبه، تجزیه و تحلیل داده‌ها گام به گام در سه مرحله تمیز کردن داده، کدگذاری، و توصیف داده انجام شد. همچنین فرضیه‌های پیمایش موج اول مورد بررسی قرار گرفت و با توجه به داده‌های پیمایش در موج اول یافته‌ها نگاشته شد و گزارش نهایی مبتنی بر نتایج و یافته‌ها تدوین شد. همچنین داده‌ها برای مدیریت سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک ارائه شد و علاوه بر آن، جلسه‌ای با حضور اعضای اداره کل پژوهش سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک برای ارائه گزارش موج اول پیمایش ملی کودکان روستایی انجام پذیرفت.

بعد از ارائه داده، نیازی در بحث سیاست گذاری برای مدیران سازمان به وجود آمد که سبب طراحی موج دوم پیمایش ملی کودکان روستایی شد. نیاز بدین شرح است که «بعد از انتقال تولی گری و همچنین کرونا، مهدروستاهای زیادی تعطیل شدند. علاوه بر این دو عامل که احتمالاً در تعطیلی موثر بوده است، قطعاً عوامل دیگری بر تعطیلی اثر گذاشته است که احصا آن عوامل، بر چگونگی سیاست گذاری و برنامه ریزی برای کودکان‌های روستایی موثر است.»

با توجه به اعلام نیاز سازمان در حوزه بررسی عوامل موثر بر تعطیلی کودکان روستایی غیرفعال و همچنین بسط داده‌های موج اول پیمایش، در مرکز رصد سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک پروژه پیمایش ملی کودکان‌های فعال و غیر فعال، طی جلساتی طراحی و پروژه یابی شد. هدف از این موج مقایسه کودکان‌های فعال و غیرفعال و بررسی عوامل موثر بر تعطیلی کودکان روستایی غیر فعال بود. بنابراین موج دوم پیمایش کودکان روستایی فعال و غیر فعال وارد مرحله اجرا شد. گام‌های این موج به تفصیل در زیر آمده است.

۳. اجرای موج دوم پیمایش کودکان روستایی

گام اول: طراحی پرسشنامه

- تدوین پرسشنامه کمی: با توجه به اینکه در مرحله پیش آزمایش مسائل احصا شده نیاز به بررسی در نمونه آماری بالاتری داشتند، در موج اول سوالات کوتاه پاسخ هم در پرسشنامه ضرورت داشت اما مبتنی بر یافته‌های موج اول، امکان تدوین سوالات کمی برای بررسی اهداف موج دوم فراهم شد بنابراین مبتنی بر سوالات موج اول، اظهار نیاز سازمان مبنی بر عوامل موثر در تعطیلی کودکان روستایی، اهداف موج دوم، پرسشنامه موج اول مورد بازنگری قرار گرفت و طی جلسات متعدد و با مشورت مدیران سازمان، پرسشنامه موج دوم پیمایش ملی کودکان روستایی فعال و غیر فعال تدوین نهایی شد.
- فرضیه‌های پیمایش مبتنی بر اهداف و داده‌های موج اول و نظرات متخصصین و کنشگران حوزه کودکان روستایی تدوین شد.
- مبتنی بر سوالات، برای سهولت در تجزیه و تحلیل داده‌ها فرمت تجزیه و تحلیل طراحی شد.

گام دوم: گردآوری داده

گام اجرایی گردآوری داده در دی و بهمن ماه سال ۱۴۰۲ انجام شد که شناسنامه اجرایی این گام در زیر به تفصیل بیان شده است:

 تعداد فعال‌ها ۷۹۵ مصاحبه	 زمان اجرا دیماه و بهمن ماه ۱۴۰۲	 جامعه آماری مؤسسان کودکان روستایی	 تعداد نمونه ۱۱۰۵ نفر مصاحبه شونده به صورت کامل
 تعداد غیر فعال‌ها ۳۱۰ مصاحبه	 نرخ مشارکت و پاسخگویی حدود ۶۶ درصد	 تعداد سوالات و گویه‌ها ۷۹ سوال	 روش گردآوری نظرسنجی تلفنی

۴. تحلیل داده‌های دو موج پیمایش

اکنون با توجه به اجرای دو موج نظرسنجی و جمع‌آوری داده بیش از ۳۰۰ متغیر در حوزه‌های مختلف، نوبت به تحلیل داده‌ها مبتنی بر فرضیات و شاخص‌های طراحی شده بود. در ابتدا با توجه به دسته‌بندی انجام شده از

متغیرها در سه مقوله کلان شناسنامه کودکان، وضعیت مالی، وضعیت آموزشی و زمینه‌های تعطیلی کودکان، تلاش شد کلیه فرضیات ذیل مقوله‌های فوق سامان یابد. گزارش در سه سطح تحلیل شد:

۱- سطح توصیفی: بررسی جداول و نمودارهای فراوانی هر متغیر

در یک برش ابتدایی تمامی متغیرها از حیث سطح فراوانی سنجیده شد و هر جا که فرضیه‌ای از فرضیات مبتنی بر داده‌های فرآوری شده تایید یا رد شد، در گزارش منعکس شد.

۲- سطح استنباطی: بررسی جداول و نمودارهای تقاطعی متغیرها با یکدیگر و ضرایب معناداری

بر اساس کالک تحلیل که توسط تیم تحلیل نگارش شده بود تمامی تقاطع‌های لازم (که منجر به رد یا تایید فرض تحقیق می‌شد) مورد آزمون معناداری قرار گرفت و پس از اطمینان از سطح معناداری تقاطع‌ها (بر اساس نوع تقاطع عمدتاً از آزمون‌های تی، فیشر، کای اسکوئر، کندال و... استفاده شد)، جدول تقاطعی دو متغیرها گزارش شد.

۳- سطح مدل‌سازی: مدل‌سازی فرضیات عمیق‌تر

برخی از فرضیات موجود در کالک تحلیل پژوهش، نیازمند مدل‌های عمیق‌تری از تحلیل بودند. مانند فرضیاتی که عمدتاً به زمینه‌های تعطیلی کودکان می‌پرداخت. در این فرضیات را با توجه به ناکارآمدی روش‌های سنجش معناداری تغییرات مقایسه متغیرها و نیاز به مدل‌های تخمینی، از روش مدل رگرسیون خطی استفاده شد و نتایج آن در خلال تحلیل‌ها مورد استفاده قرار گرفت و نتایج در خلال توصیف داده‌ها مورد استفاده واقع شد.

نکته: محدودیت‌های تحلیل

لازم به ذکر است عمده تحلیل‌هایی که به بررسی زمینه‌های تعطیلی کودکان می‌پرداخت، از منطبق مقایسه میان کودکان‌های فعال و غیر فعال را در بطن خود بهره می‌برد. این منطبق هر چند دلالت‌های بسیار خوبی برای فهم اتمسفر موجود در روستاها که منجر به تعطیلی کودکان می‌گردد به ارمغان می‌آورد اما همچنان فاقد منطبق علمی کامل و دقیق برای فهم «علت» تعطیلی کودکان‌های روستایی است. طبیعتاً دستیابی به امکان انجام «تحقیقات علی» برای مسئله تعطیلی کودکان‌های روستایی نیازمند روش‌های کامل‌تری نظیر روش‌های آزمایشگاهی و یا روش‌های «اثر علی» (causal effect) است. اجرای این دست از روش‌ها برای تحلیل علی نیازمند داده‌های منحصر به فرد خودش نیز است که طبیعتاً با داده‌ها یک موج نظرسنجی متفاوت است. یک تفاوت عمده در متغیر زمان است. برای تحلیل‌های علی نیاز به داده‌های طولی هستیم و تا زمینه برای گردآوری داده‌های طولی فراهم نباشد طبیعتاً به کار بردن روش‌های فوق ممکن نیست.

بخش دوم: بررسی داده ها

۱. شناسنامه کودکان‌های روستایی

مقدمه

یکی از موضوعات مهم بعد از انتقال تولی گری مهدروستا به کودکان روستایی از سازمان بهزیستی به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک، ابهام در وضعیت کودکان روستایی است. متأسفانه نبود دیتا بیس جامع از کودکان روستایی این ابهام را دوچندان می کند. بنابراین یکی از اهداف مهم در موج اول و دوم پیمایش ملی کودکان روستایی شناخت وضعیت کمی کودکان روستایی است. بر همین اساس، در این پیمایش، متغیرهایی نظیر سال تاسیس کودکان روستایی، نوع کودکان روستایی، رده سنی کودکان روستایی، نوع کودکان روستایی بر حسب جنسیت، دوره سنی کودکان روستایی، فصول فعالیت کودکان روستایی بر حسب جنسیت، گروه های فعال حوزه کودک در روستا بررسی شد.

۱-۱ سال تاسیس

نمودار ۱.۱- نمودار فراوانی کودکان روستایی بر حسب سال تاسیس

نمودار ۱۲

saletasis

در این پیمایش، سال تاسیس کودکان روستایی از مؤسسون پرسیده شد و همانطور که نمودار نشان می دهد حدود ۴۷٪ کودکان روستایی در بازه سال های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۰ و نیمی از کودکان روستایی در بازه سال های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ تاسیس شده اند.

۱-۲ رده سنی کودکان

نمودار ۱.۲- نمودار فراوانی پراکندگی رده سنی کودکان در کودکان روستایی

نمودار ۱۳

همانطور که در نمودار ملاحظه می شود، ۹۴٪ از کودکان روستایی در دوره سنی ۳ تا ۶ سال مشغول به فعالیت هستند. همچنین ۱۳ درصد در دوره سنی ۰ تا ۳ سال و بقیه کودکان در بازه سنی هر دو دوره یا بخشی از هر دو (عمدتاً ۴-۶ سال) فعالیت می کنند.

۳-۱ نوع کودکستان

نمودار ۱.۳- نمودار فراوانی نوع کودکستان های روستایی

Type

در این پیمایش، نوع کودکستان های روستایی بررسی شد و همانطور که نمودار نشان می دهد ۲۷٪ کودکستانهای روستایی مستقل ۲۱٪ ضمیمه دولتی و ۴۶٪ ضمیمه غیر دولتی هستند.

۴-۱ تعداد کودکان بر حسب جنسیت

نمودار ۱.۴- نمودار فراوانی تعداد کودکان بر حسب جنسیت

نمودار ۱۵

در این پیمایش تعداد کودکان دختر و پسر کودکستان های روستایی نمونه پرسیده شد و طبق نمودار تعداد کودکان دختر و پسر در هر دو جنس، یکسان بود

۵-۱ دوره سنی کودکان در کودکستان روستایی

نمودار ۱.۵- نمودار فراوانی پراکندگی دوره سنی کودکان در کودکستان روستایی

نمودار ۱۶

دوره سنی کودکان در کودکستان روستایی از موسسین پرسیده شد و همانطور که نمودار نشان می دهد ۹۴٪ کودکستانهای روستایی دوره سنی ۳-۶ سال و ۱۳٪ آنها ۰-۳ سال و ۱۳٪ هر دو دوره شامل می شوند.

۶-۱ فصول فعالیت کودکستان

نمودار ۱.۶- نمودار فراوانی پراکندگی فعالیت کودکستان بر حسب فصول سال

Seasen

فصول فعالیت کودکستان روستایی بررسی شد و بر اساس نمودار، حدود ۹۹٪ کودکستانها در پاییز و زمستان، حدود ۹۵٪ آنها در بهار و حدود ۶٪ در تابستان فعالیت می کنند.

۷-۱ گروه‌های فعال در حوزه کودک در روستا

نمودار ۱.۷- نمودار فراوانی نهادهای فعال در حوزه کودک در روستا

نمودار ۲۰

در این پیمایش، گروه‌های فعال حوزه کودک بررسی شدند. نمودار نشان می‌دهد که حدود ۹٪ مساجد، ۷٪ پایگاه‌های بسیج، حدود ۹٪ کانون‌ها، ۶٪ سایر مهد و دبستان‌ها و ۲.۵٪ دارالقرآن‌ها و ۰.۴٪ انجمن‌های مردم نهاد در حوزه کودک فعال هستند.

جمع بندی

نمودارها نشان می‌دهند که اکثر کودکان روستاها در بازه سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۴۰۰ تاسیس شده‌اند و نیمی از کودکان روستاها روستایی‌های ضمیمه غیر دولتی بوده و ۲۷٪ آنها مستقل و ۲۱٪ ضمیمه دولتی هستند. تعداد کودکان دختر و پسر در کودکان روستایی یکسان است. ۹۴٪ کودکان روستایی دوره سنی ۳-۶ سال و ۱۳٪ آنها ۳-۱۰ سال و ۱۳٪ هر دو دوره شامل می‌شوند. در نتیجه اکثر کودکان روستایی برای بازه سنی ۳-۶ سال هستند. حدود ۹۹٪ کودکان روستایی در پاییز و زمستان، حدود ۹۵٪ آنها در بهار و حدود ۶٪ در تابستان فعالیت می‌کنند. یعنی اکثر کودکان روستایی در تابستان تعطیل هستند و همچنین نهادهای فعال حوزه کودک در روستا بررسی شد و بر اساس نتایج حدود ۹٪ مساجد، ۷٪ پایگاه‌های بسیج، حدود ۹٪ کانون‌ها، ۶٪ سایر مهد و دبستان‌ها و ۲.۵٪ دارالقرآن‌ها و ۰.۴٪ انجمن‌های مردم نهاد در روستا در حوزه کودک فعالیت دارند.

۲. وضعیت مالی کودکان در روستای

یکی از ویژگی‌های مهم دوران کودکی، رشد و نمو سریع در سال‌های اول زندگی است و جهت تامین رشد و تکامل مطلوب، توجه به تامین نیازهای غذایی کودک و مراقبت کافی از او در این دوران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است زیرا سال‌های اول زندگی کودک اساس تمام یادگیری‌ها و مهارت‌های زندگی بعدی او را فراهم می‌آورد. بیش از ۹۰ درصد رشد مغزی کودک تا سن ۶ سالگی شکل گرفته و به اوج خود می‌رسد بنابراین سال‌های اولیه کودکی در شکل‌دهی هوش، شخصیت و رفتار اجتماعی دورانی حساس به شمار می‌رود و هر گونه غفلت و کمبود تغذیه‌ای در این سالها می‌تواند اثراتی فزاینده در آینده کودک داشته باشد. آمار نشان می‌دهد که در روستاهای محروم بسیاری از کودکان دچار سوء تغذیه هستند بنابراین تامین نیازهای اساسی منطبق بر هرم ارزش غذایی با توجه به دسترسی‌های محدود در روستا از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. یکی از موضوعات اساسی در کودکان روستایی همواره دریافت یا عدم دریافت غذای گرم بوده است که بعد از انتقال تولی‌گری کودکان روستایی از بهزیستی به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک اهمیت این مسئله از چند وجه بودجه، نیاز اساسی کودکان روستا، بقا و ماندگاری کودکان روستایی مهم تلقی می‌شود. در این پیمایش متغیرهایی نظیر دریافت و عدم دریافت غذای گرم توسط کودکان روستایی، تعطیلی کودکان روستایی و دریافت غذای گرم، نحوه دریافت غذای گرم، اثر دریافت غذای گرم بر انگیزه والدین برای ثبت نام، نیاز موسس به حمایت دولت در تغذیه کودکان در کودکان روستایی مورد بررسی قرار گرفت.

• دریافت یا عدم دریافت غذای گرم توسط کودکان روستایی

نمودار ۲.۱.۱- جدول فراوانی میزان دریافت غذای گرم در موج دوم

Get.food

آن‌چنان که نمودار نشان می‌دهد اکثر کودکان روستایی در زمان توزیع بودجه غذای گرم (سال‌های منتهی به ۱۳۹۸) بودجه غذای گرم دریافت می‌کردند. از مؤسسين پرسیده شد که «آیا شما غذای گرم و بودجه غذای گرم برای بچه‌ها دریافت می‌کردید؟» بر اساس داده‌ها ۸۰٪ کودکان روستایی غذای گرم یا بودجه غذای گرم را دریافت کرده و می‌کنند داده نشان می‌دهد که ۲۰٪ از کودکان روستایی اعلام کرده‌اند که بودجه غذای گرم دریافت نمی‌کردند. همچنین از مؤسسان پرسیده شد که «لطفاً نوع کودکان را مشخص کنید»، نمودار

زیر نیز نشان می‌دهد از لحاظ نوع کودکان روستایی تفاوت چندانی میان نوع کودکان‌هایی که غذای گرم دریافت نمی‌کردند با آن‌هایی که دریافت می‌کردند، وجود ندارد.

نمودار ۲-۱-۲- تقاطع وضعیت دریافت غذای گرم با نوع کودکان در موج اول

get.food-type

• تعطیلی کودکان روستایی و دریافت غذای گرم

نمودار ۲-۱-۳- تقاطع وضعیت فعالیت کودکان با وضعیت دریافت غذای گرم در موج دوم

Activate_get.food

این فرضیه وجود داشت که میان دریافت بودجه غذای گرم و تعطیلی کودکان روستایی رابطه منفی وجود دارد بدین معنا که کودکان روستایی که بودجه غذای گرم دریافت می‌کردند کمتر تعطیل شده‌اند یا کمتر در معرض تعطیلی قرار گرفتند. اما با توجه به نمودار، داده‌ها نشان می‌دهد که بین دریافت غذای گرم توسط کودکان روستایی و تعطیلی کودکان روستایی رابطه مثبت وجود دارد یعنی بیشتر کودکان روستایی که بودجه غذای گرم دریافت می‌کرده‌اند، تعطیل شده‌اند! این خود می‌تواند زمینه‌های متعددی داشته باشد که در بخش بعدی گزارش بدان پرداخته خواهد شد.

• نحوه دریافت غذای گرم

نمودار ۲-۱-۴- جدول فراوانی نحوه دریافت غذای گرم در موج دوم

How.get.food

از نمونه پرسیده شد که «شما بودجه غذای گرم را به چه نحوی دریافت می‌کردید؟». جدول فراوانی پاسخ‌ها نشان می‌دهد که اکثر کودکان روستایی بودجه غذای گرم را به صورت نقدی دریافت می‌کردند. حدود ۹۰٪ کودکان روستایی بودجه غذای گرم را نقدی دریافت کرده و می‌کنند ولی حدود ۷.۵ درصد آن‌ها غذای گرم را به صورت بسته‌ارزاق دریافت می‌کنند.

• اثر دریافت غذای گرم بر انگیزه والدین برای ثبت نام

نمودار ۲-۱-۵- تقاطع وضعیت دریافت غذای گرم با عامل کاهش انگیزه والدین برای ثبت نام کودکان

در تعطیلی کودکان

Get.food-angize

در میان سوالاتی که از پرسش‌شونده پرسیده شد، این سوال وجود دارد که « شما فکر می‌کنید اینکه «خانواده‌ها انگیزه کافی برای فرستادن کودکان به کودکان را نداشتند» چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟». پرسش‌گران می‌توانستند از میان عدد صفر تا ده یک عدد را انتخاب کنند. در این بخش فرضیه پیمایش این بود که بین دریافت غذای گرم و عاملیت انگیزه والدین در تعطیلی کودکان برای ثبت نام کودکان خود در کودکان روستایی رابطه مثبت وجود دارد. همانطور که نمودار نشان داد در کودکان روستایی که غذای گرم دریافت می‌کردند، عاملیت انگیزه والدین برای فرستادن کودکان به کودکان در تعطیلی کودکان کمتر است. در واقع نمودار حاکی از آن است که در میان کودکان‌هایی که غذای گرم دریافت می‌کردند موسسان نقش انگیزه والدین برای فرستادن کودکان‌شان به کودکان در تعطیلی کودکان را کم‌رنگ‌تر می‌دانستند.

در موج اول نیز این فرض تایید شد. در موج اول از موسسان پرسیده شد که «به نظر شما توزیع بودجه غذای گرم به کودکان‌ها چه ضرورتی دارد؟» بیشترین فراوانی متعلق مؤلفه «ترغیب شدن والدین برای ثبت نام» عنوان شده است.

نمودار ۲.۱.۶- جدول فراوانی ضرورت‌های توزیع بودجه غذای گرم

نمودار شماره ۲۵

• نیاز موسس به حمایت دولت در تغذیه کودکان در کودکان‌های روستایی

نمودار ۲.۱.۷- نمودار فراوانی نیاز به حمایت در زمینه کمک هزینه تغذیه

Nee.komak.taghzie

سوال این بود که «در مجموع در مرکزتان نسبت به کمک هزینه تغذیه تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می‌کردید/می‌کنید؟» فرضیه پیمایش در موج اول و دوم این بود که موسسان حمایت از طریق بودجه غذای گرم را در مدیریت کودکان روستایی اساسی می‌دانند. نمودار نشان می‌دهد که بیش از ۸۰٪ موسسان کودکان‌های روستایی اعلام کرده‌اند که نیاز به کمک حمایتی برای تغذیه دارند.

نتیجه گیری

نمودارها نشان داد ۲۰٪ کودکان استان‌های روستایی بودجه غذای گرم را دریافت نمی‌کردند و همچنین ۷/۵٪ کودکان استان‌های روستایی غذای گرم را به صورت بسته ارزاق دریافت می‌کردند. داده‌ها نشان داد که بین تعطیلی کودکان استان روستایی و دریافت غذای گرم رابطه مثبت وجود دارد یعنی هرچه دریافت غذا بیشتر بوده بیشتر تعطیل شده‌اند. هم‌چنین بین دریافت غذای گرم و عاملیت انگیزه والدین برای فرستادن کودک به کودکان استان در تعطیلی رابطه منفی وجود دارد یعنی در کودکان استان‌های روستایی که غذای گرم دریافت شده است عاملیت انگیزه والدین کمتر می‌شد. به عبارت دیگر از نظر مؤسس خانواده‌ها انگیزه بیشتری برای فرستادن کودکان به کودکان استان داشته‌اند.

کودکان خردسال فعال و کنجکاو هستند. همه چیز برای آن‌ها ارزش کاوش با تمام حواس را دارد. ذهن و بدن آن‌ها با سرعت خارق العاده‌ای در حال رشد است و به ایجاد ارتباطات عصبی می‌پردازد که تا آخر عمر از آن‌ها استفاده خواهد کرد. یادگیری برای کودک همه چیز است. کودکان در حال کشف و ایجاد ارتباط با خود و محیط اطراف هستند. سپس شروع به ایجاد روابط بین خود، دیگران و بین خود و دنیای اطراف خود میکنند. فراهم آوردن فرصت‌هایی برای رشد و تکامل کودک، فرصت‌هایی برای ایجاد حس شگفتی در مورد طبیعت و درگیری جدی در کشف دنیای واقعی پایه و اساس یادگیری در اوایل کودکی است. ماریا مونته سوری (بنیان‌گذار روش مونته سوری) عقیده داشت که بزرگسالان محیط پیرامون خود را تحسین میکنند. آن‌ها میتوانند آن را بخاطر بسپارند و در مورد آن فکر کنند؛ اما کودکان جذب محیط پیرامون خود میشوند. کودک چیزهایی که میبیند را فقط بخاطر نمی‌سپارد بلکه؛ آن‌ها بخشی از ذهن و روان او را تشکیل می‌دهند. او در تمام دنیا و محیط پیرامونی که می‌بیند و می‌شنود خود را مجسم می‌کند بنابراین مکان کودکان کوهستان که کودک ساعات زیادی را در آن سپری می‌کند و ایمنی، استانداردهای، جذابیت بصری و دیگر شرایط آن مهم است. از طرف دیگر باتوجه به شرایط و بوم روستاهای ایران که هم از تنوع جغرافیایی و هم از تنوع در سطوح محرومیت برخوردار است، نیاز به بررسی و سنجش مکان کودکان کوهستان‌های روستایی از ضروریات جدی در پیمایش کودکان کوهستان‌های روستایی است. در این پیمایش شاخص‌های توزیع جغرافیایی کودکان کوهستان‌های روستایی، رابطه بین تعطیلی کودکان کوهستان و محرومیت منطقه، وضعیت مکان کودکان کوهستان روستایی، مکان کودکان کوهستان روستایی، اجاره سنگین مکان، اصلی‌ترین مشکلات مربوط به مکان در کودکان کوهستان‌های روستایی، تاثیر نوع مکان (استیجاری، دولتی، شخصی) در تعطیلی کودکان کوهستان‌های روستایی، تاثیر مجوز داشتن در تعطیلی کودکان کوهستان‌های روستایی مورد سنجش قرار گرفت.

• توزیع جغرافیایی کودکان کوهستان‌های روستایی

بر اساس داده‌های اعلامی وزارت رفاه، مبتنی بر میزان بهره‌مندی و سطح رفاه استان‌های کشور رتبه‌بندی شده‌اند. با توجه به این که حجم نمونه قابلیت تعمیم به تفکیک هر استان وجود نداشت، برای تحلیل، استان‌ها در سه گروه محروم، متوسط و غیر محروم تقسیم شدند.

اسامی استان‌ها	نوع محرومیت
----------------	-------------

ایلام، سیستان و بلوچستان، خراسان شمالی، هرمزگان، لرستان، گلستان، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد، همدان، خراسان جنوبی	محروم
آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، چهارمحال و بختیاری، خراسان رضوی، خوزستان، کردستان، کرمانشاه، گیلان، قم	متوسط
بوشهر، یزد، البرز، تهران، مازندران، مرکزی، سمنان، اصفهان، فارس، زنجان، قزوین	غیر محروم

بر اساس همین تقسیم‌بندی میزان پراکندگی جغرافیایی کودکان‌های روستایی در کشور در نمودار زیر نشان داده شده است.

نمودار ۲.۲.۱- پراکندگی جغرافیایی کودکان‌های روستایی

mahroom

• رابطه بین تعطیلی کودکان‌ها و محرومیت منطقه

نمودار ۲.۲.۲- نمودار وضعیت فعالیت کودکان‌ها بر حسب رتبه‌بندی محرومیت استان

Activate_mahroom

بر اساس نمودار بالا تعداد کودکان‌های روستایی غیر فعال در مناطق محروم بیشتر از مناطق دیگر است. در واقع بر اساس تقاطع انجام پذیرفته حدود ۴۰٪ از کودکان‌های روستایی غیر فعال در مناطق محروم واقع شده‌اند و حدود ۱۵٪ درصد آن در مناطق غیر محروم بوده‌اند. این در حالی است که در کودکان‌های روستایی فعال این فراوانی به ترتیب ۳۸٪ و ۲۱٪ است.

• وضعیت مکان کودکان‌ها روستایی

نمودار ۲.۲.۳- نمودار فراوانی وضعیت مکان کودکان‌ها روستایی

loc.status

متغیر بعدی وضعیت مکان کودکان بوده است. سؤال این بوده است که «وضعیت مکان کودکان شما به چه نحو است؟». در پاسخ به این سؤال ۷۳٪ عنوان کرده‌اند که مکان کودکان استیجاری بوده است. همچنین ۲۱٪ عنوان کرده‌اند که مالک مکان هستند.

• مکان کودکان روستایی

نمودار ۲.۲.۴- نمودار فراوانی مکان کودکان روستایی

location

متغیر بعدی که از مؤسسان پرسیده شد این بود که «مکان کودکان در کجا واقع شده است؟»، نمودار بالا نشان می‌دهد که ۳۲٪ درون مدرسه واقع شده است، ۴۲٪ درون منزل شخصی مؤسس یا فرد دیگری است و ۲۶٪ هم مکانی مستقل دارد.

• اجاره سنگین مکان

نمودار ۱.۲.۵- نمودار فراوانی عاملیت اجاره بهای سنگین و عدم توانایی در پرداخت آن در تعطیلی کودکانهای روستایی

Ejare.sangin

از مؤسسان پرسیده شد که «شما فکر می‌کنید چقدر این گزاره «اجاره بهای مکان کودکان سنگین بود و ما توان پرداخت آن را نداشتیم.» بر تعطیلی کودکانهای روستایی موثر بوده است؟» پاسخگویان از صفر تا ده میزان تأثیر این عامل را بر تعطیلی کودکانهای اعلام می‌کردند. فرضیه پیمایش در موج اول و دوم این بود که اجاره مکان و استانداردهای مشخص شده چالش جدی مؤسسان کودکانهای روستایی است. نمودار نشان می‌دهد که بیشتر مؤسسان اجاره سنگین مکان کودکان روستایی را علت تعطیلی آن می‌دانند. همچنین داده‌ها در موج اول نشان می‌دهد پیداکردن مکان استاندارد و پرداخت اجاره بها دو مشکل اساسی حدود ۵۰٪ کودکانهای روستایی است.

نمودار ۲.۲.۶- نمودار فراوانی نیاز به کمک هزینه در تأمین هزینه مکان

Nee.ejare

همچنین از موسسان پرسیده شد که «در مجموع در مرکزتان نسبت کمک اجاره مسکن تا چه میزان احساس نیاز می‌کردید/می‌کنید؟» نمودار نشان می‌دهد که بیش از ۹۰٪ کودکان کشورهای روستایی نیاز به کمک هزینه برای اجاره مکان دارند. علاوه بر این همان‌طور که در ادامه توضیح داده خواهد شد داده‌های موج اول پیمایش هم نشان داد که عدم توانایی پرداخت اجاره بها از مهمترین مشکلات موسسان کودکان کشورهای روستایی می‌باشد.

• اصلی‌ترین مشکلات مربوط به مکان در کودکان کشورهای روستایی

نمودار ۲.۲.۷- نمودار فراوانی اصلی‌ترین مشکلات مکان در کودکان کشورهای روستایی

نمودار ۴۱

در موج اول از مؤسسان پرسیده شد که «اصلی‌ترین مشکلات شما در زمینه مکان کودکان چیست؟». بر اساس این سؤال ۲۵٪ عنوان کرده‌اند مکان استاندارد و متناسب با کودکان را پیدا می‌کنند و همچنین ۲۱ درصد اجاره بهای سنگین را به عنوان اصلی‌ترین مشکل در زمینه مکان عنوان کرده‌اند. این سؤال به صورت باز پرسیده شده است و پایین بودن درصدهای فراوانی به خاطر آن است که مشکلات بسیار زیادی مطرح شده است و مقوله‌بندی آن‌ها باعث شده است درصد هر گزینه کاهش پیدا کند.

• تاثیر نوع مکان (استیجاری، دولتی، شخصی) در تعطیلی کودکان کشورهای روستایی

نمودار ۲.۲.۸- نمودار وضعیت فعالیت کودکان برحسب وضعیت مکان آن

Activate_loc.status

نمودار بالا نشان می‌دهد که مکان کودکان کشورهای روستایی به صورت حداکثری و مشترک هم در فعال‌ها و هم در غیر فعال‌ها به صورت استیجاری همراه با پرداخت اجاره بها می‌باشد.

نمودار ۲.۲.۹- نمودار وضعیت فعالیت کودکان برحسب موقعیت مکانی آن

Activate_location

از فرضیات موج دوم این بود که بیشتر کودکان کشورهای روستایی درون منزل شخصی است. در موج دوم پیمایش، نمودار نشان می‌دهد که مکان کودکان کشورهای روستایی در غیرفعال‌ها بیشتر از فعال‌ها درون منزل شخصی بوده که می‌توان آن را یک زمینه برای تعطیلی کودکان کشورهای روستایی دانست. آن‌چنان که گفته شد در موج اول پیمایش نیز پیدان کردن مکان استاندارد از مهمترین مشکلات کودکان روستایی بیان شده است.

• تاثیر مجوز داشتن در تعطیلی کودکان روستایی

نمودار ۲.۲.۱۰- تقاطع وضعیت فعالیت کودکان روستایی و وضعیت مجوز آن

Activate_mojavez

سوال دیگری که در پیمایش مطرح شد این بود که «لطفا وضعیت مجوز کودکان خودتان را مشخص کنید؟» این متغیر در تقاطع با مجوز کودکان نشان می‌دهد که حدود ۹۲٪ غیرفعال‌ها مجوز داشته‌اند و فقط حدود ۸٪ در مراحل اخذ مجوز بودند هم چنین در موج دوم نمودار نشان می‌دهد که با وجود آسان‌سازی اخذ مجوز اما همچنان ۵۱٪ کودکان‌ها در مراحل اخذ مجوز هستند و داده‌های موج اول هم نشان می‌داد که حدود ۳۵٪ کودکان‌ها در مراحل اخذ مجوز می‌باشند.

نتیجه گیری

تعداد کودکان‌های روستایی غیرفعال در مناطق محروم بیشتر از مناطق دیگر می‌باشد همچنین داده‌ها نشان داد که حدود ۸۰٪ کودکان‌های روستایی مکانشان استیجاری بوده و بیشتر موسسان اجاره بها سنگین مکان کودکان روستایی را علت تعطیلی آن می‌دانند. همچنین در موج اول هم پیدانکردن مکان استاندارد و عدم توانایی پرداخت اجاره بها روی هم مشکل حدود ۵۰٪ کودکان‌های روستایی اعلام شده بود. مکان کودکان‌ها در غیر فعالها بیشتر از فعال‌ها درون منزل شخصی بوده که می‌توان آن را یک زمینه تعطیلی کودکان دانست. در موج اول هم پیدانکردن مکان استاندارد از مهمترین مشکلات بود. درمورد مجوز هم ۹۲٪ کودکان‌های روستایی غیر فعال مجوز داشتند در صورتیکه فقط ۴۷٪ کودکان‌های روستایی فعال مجوز دارند و با وجود آسان‌سازی اخذ مجوز همچنان ۵۱٪ کودکان‌های روستایی در مراحل اخذ مجوز هستند.

۲-۳ حمایت دولتی و غیر دولتی از کودکان روستایی

مقدمه

اکثر کودکان روستایی به دلیل محرومیت منطقه برای ارائه خدمات بهتر نیازمند حمایت‌هایی در زمینه‌های مختلف هستند. از زمانی که کودکان روستایی تحت عنوان روستامهد در بهزیستی مطرح شده است تا به الان که تحت عنوان کودکان روستایی در سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک به فعالیت خود ادامه می‌دهد، همواره بحث از چگونگی حمایت و میزان آن با توجه به تنوع و تکرر روستاها مطرح بوده است و سازمان‌ها با مدل‌هایی این حمایت را شکل می‌دادند. برای سنجش حمایت دولتی و غیردولتی از کودکان روستایی در موج اول و دوم پیمایش شاخص‌هایی شامل سازمان‌های حمایت کننده، موضوعات مورد نیاز به حمایت از سمت موسس مورد بررسی قرار گرفت که به تفصیل در زیر به آن اشاره شده است.

• سازمان‌های حمایت کننده

فرضیه پیمایش در موج اول و دوم این بود که بهزیستی و آموزش و پرورش بیشترین حمایت را منطبق بر وظایف خود از کودکان روستایی دارند.

نمودار ۲.۳.۱- نمودار فراوانی حمایت آموزش و پرورش از کودکان

Hem.amo

این سوال پرسیده شد که «آیا شما از سازمان آموزش و پرورش حمایت یا بودجه مالی دریافت می‌کردید؟». درباره حمایت آموزش و پرورش در موج دوم نمودار نشان می‌دهد که ۳٪ کودکان روستایی از آموزش و پرورش حمایت مالی دریافت می‌کنند.

نمودار ۲.۳.۲- نمودار فراوانی حمایت بهزیستی از کودکان

Hem.behz

همچنین از پاسخگویان پرسیده شد که «آیا شما از سازمان بهزیستی حمایت یا بودجه مالی دریافت می‌کردید؟». نمودار نشان می‌دهد که ۶۸٪ از کودکان روستایی بهزیستی حمایت مالی دریافت می‌کردند همچنین داده‌ها در موج اول نشان می‌دهد که ۵۶٪ از بهزیستی حمایت دریافت می‌کردند.

نمودار ۲.۳.۳- نمودار فراوانی حمایت خیرین از کودکان

Hem.khayer

درباره حمایت خیرین پرسیده شد « آیا شما از خیرین حمایت یا بودجه مالی دریافت می کردید؟» در موج دوم نمودار نشان می دهد که فقط ۳٪ کودکانهای روستایی از خیرین حمایت مالی دریافت می کردند.

• موضوعات مورد نیاز به حمایت از سمت موسس

حقوق مربیان

نمودار ۲.۳.۴- نمودار فراوانی نیاز به تأمین حقوق مربیان

Nee.hoghoog

متغیر دیگری که پرسید شد این سوال بود که «در مجموع در مرکزتان در زمینه حقوق مربیان تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می کردید/می کنید؟» داده ها در موج دوم نشان می دهد بیش از ۹۰٪ موسسان نیاز به حمایت در پرداخت حقوق مربیان دارند و ۱۰٪ اعلام کرده اند که احساس نیازی در این زمینه نمی کنند.

Nee.amo.valed

همچنین داده ها در موج دوم نشان می دهد موسسان بیش از ۹۰٪ نیاز به حمایت در حوزه آموزش والدین دارند. سوال این بود که «در مجموع در مرکزتان در زمینه آموزش به والدین در حوزه والدگری تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می کردید/می کنید؟».

تجهیزات کودکان روستایی

نمودار ۲.۳.۵- نمودار فراوانی نیاز به تجهیزات کودکان روستایی

Nee.tajhiz

سوال دیگر این بود که «در مجموع در مرکزتان در زمینه تجهیزات آموزشی تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می کردید/می کنید؟» داده ها در موج دوم نشان می دهد بیش از ۹۰٪ موسسان نیاز به حمایت در حوزه تجهیزات آموزشی کودکان روستایی دارند.

همچنین داده‌ها در موج اول نشان می‌دهد بیشترین ابزار آموزشی مورد استفاده در کودکان روستایی کتاب عنوان شد و نقش ابزارهای هنری، علمی، فرهنگی و مذهبی نادیده گرفته شده است. در این نمودار، سوال این بود که مهم‌ترین تجهیزاتی که کودکان شما در حوزه ابزارهای کمک آموزشی نیاز دارید کدام است؟ (سوال باز)

نمودار ۳۰

خدمات مشاوره

نمودار ۲.۳.۶- نمودار فراوانی نیاز به خدمات مشاوره‌ای

Nee.moshavereh

سوال نمودار این بوده است که «در مجموع در مرکزتان در زمینه ارائه خدمات مشاوره‌ای تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می‌کردید/می‌کنید؟» داده‌ها در موج دوم نشان می‌دهد که بیش از ۹۰٪ موسسان نیاز به حمایت در خدمات مشاوره‌ای دارند همچنین در موج اول داده‌ها نشان می‌دهد خدمات مشاوره‌ای از مهمترین خدمات مورد نیاز موسس بود. سوال در پیمایش اول این بود که «مهم‌ترین خدماتی که کودکان شما به آن نیاز دارد کدام است؟» (سوال باز)

نمودار ۳۸

اجاره بها مکان

نمودار ۲.۳.۷- نمودار فراوانی نیاز به حمایت در هزینه اجاره بها در کودکان روستایی

Nee.ejare

بیش از ۹۰٪ موسسان در پاسخ به این سوال که «در مجموع در مرکزتان در زمینه کمک اجاره مسکن تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می‌کردید/می‌کنید؟» نیاز به کمک هزینه اجاره مکان دارند و ۱۰٪ درصد اعلام کرده‌اند نیاز چندانی به کمک هزینه اجاره مسکن ندارند.

بیمه مریبان

نمودار ۲.۳.۸- نیاز به حمایت در زمینه بیمه در کودکان روستایی

Nee.bime

در زمینه بیمه نیز پرسیده شد که «در مجموع در مرکزتان در زمینه بیمه مربیان تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می‌کردید/می‌کنید؟». داده‌ها نشان می‌دهد بیش از ۹۰٪ موسسان نیاز به حمایت در حوزه بیمه مربیان دارند.

نمودار ۲.۳.۹- نمودار فراوانی نیاز به حمایت در زمینه تجهیزات مکان در کودکانستان

Nee.tajhiz.makan

داده‌ها در موج دوم نشان می‌دهد بیش از ۹۰٪ نیاز به کمک هزینه در حوزه تجهیز مکان دارند همچنین داده هادر موج اول نشان می‌دهد. سوال این بود که «در مجموع در مرکزتان در زمینه تجهیزات مکان تا چه میزان احساس نیاز می‌کردید/می‌کنید؟» ابزار آموزشی-سرگرمی از مهمترین خدمات مورد نیاز موسس در کودکانستان روستایی به شمار می‌آید.

شهریه

نمودار ۲.۳.۱۰- نمودار فراوانی نیاز به حمایت در زمینه کمک هزینه شهریه

Nee.komak

سوال بعدی این بود که «در مجموع در مرکزتان در زمینه کمک هزینه شهریه تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می‌کردید/می‌کنید؟» داده‌ها در موج دوم نشان می‌دهد بیش از ۹۰٪ موسسان نیاز به کمک هزینه در حوزه شهریه مصوب دارند.

تغذیه

نمودار ۲.۳.۱۱- نمودار فراوانی نیاز به کمک در زمینه تغذیه کودکانستان

Nee.komak.tagzie

سوال نهایی در این بخش این بود که «در مجموع در مرکزتان در زمینه کمک هزینه تغذیه تا چه میزان احساس نیاز به حمایت می‌کردید/می‌کنید؟» داده‌ها در موج دوم نشان داد بیش از ۸۰٪ موسسان نیاز به کمک هزینه در حوزه تغذیه (غذای گرم) دارند.

نتیجه گیری

۳٪ کودکان استان‌های روستایی از خیرین و آموزش و پرورش حمایت مالی دریافت می‌کنند و ۶۸٪ از بهزیستی حمایت مالی دریافت می‌کردند. بیش از ۹۰٪ کودکان استان‌های روستایی اعلام کردند که نیاز به حمایت در زمینه شهریه، حقوق مربی، تجهیز مکان و اجاره مکان دارند. بیش از ۹۰٪ نیاز به حمایت در حوزه تجهیزات آموزشی دارند و حدود ۷۴٪ کودکان استان‌های روستایی اعلام کردند که نیاز به حمایت در حوزه آموزش مربی داشته‌اند و بیش از ۹۰٪ نیاز به حمایت در حوزه بیمه مربی و خدمات مشاوره‌ای و آموزش والدین دارند. بیش از ۸۰٪ کودکان استان‌های روستایی هم نیاز به حمایت در حوزه تغذیه دارند.

با توجه به محرومیت بعضی از مناطق روستایی و عدم توان مالی خانواده‌ها و همچنین نیاز خانواده‌ها به ثبت نام کودک خود در کودکستان روستایی و تاثیر کودکستان در رشد و نمو بهتر کودک، به نظر می‌رسد که سنجش شاخص شهریه از مسائل مهم کودکستان روستایی می‌باشد. نتایج بدست آمده به شرح زیر است:

• شهریه بالا

نمودار ۲.۴.۱- نمودار فراوانی عاملیت شهریه سنگین در تعطیلی کودکستان از منظر موسسان

Sh.bala

سؤال پیمایش در موج دوم این بود که «شما فکر می‌کنید اینکه شهریه‌ها بالا بود و خانواده‌ها امکان پرداخت آن را نداشتند، چقدر بر تعطیلی کودکستان شما موثر بوده است؟» فرضیه پیمایش این بود که شهریه مصوب متناسب با روستا نیست. در موج دوم نمودار نشان می‌دهد که ۵۷٪ از موسسان بالا بودن شهریه و عدم توان مالی خانواده‌ها را زمینه‌ی تعطیلی کودکستان روستایی خود می‌دانند.

• نیاز به کمک هزینه شهریه

نمودار ۲.۴.۲- نمودار فراوانی نیاز به حمایت در زمینه هزینه شهریه

Nee.komak

آن‌چنان که گفته شد در موج دوم پیمایش بر اساس این نمودار بیش از ۹۰٪ موسسان احساس نیاز به کمک هزینه شهریه دارند.

نتیجه گیری

وضعیت کودکستان‌های روستایی نشان می‌دهد که به نظر نمی‌رسد وضعیت پرداخت شهریه توسط خانواده‌ها به نحوی باشد که بتواند پوشش هزینه‌های کودکستان‌های روستایی را تامین کند. تا جایی که ۹۰٪ از موسسان اعلام کرده‌اند که در زمینه شهریه احساس نیاز می‌کنند.

۳. وضعیت آموزشی-تربیتی کودکان استان های روستایی

مربیان کودکان استان نقش مهمی در تربیت کودکان دارند. آن‌ها وظایف و مسئولیت‌های زیادی پیرامون مراقبت از کودکان دارند و باید واجد ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های اساسی باشند. با توجه به حساسیت دوران کودکی و اهمیت نقش مربی در این دوران شاخص‌های مورد بررسی در موج اول و دوم پیمایش کودکان استان‌های روستایی شامل آموزش مربیان، حقوق، بیمه، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی مربیان و همچنین رابطه بین حقوق و تعطیلی کودکان استان روستایی می‌شود که به تفصیل به شرح هر یک از آن پرداخته شده است.

• جنسیت موسسان

نمودار ۳.۱.۱- نمودار فراوانی جنسیت موسسان

Jens

در موج اول و دوم فرضیه این بود که اکثر موسسان کودکان استان‌های روستایی خانم هستند. در موج دوم نمودار نشان می‌دهد که اکثر موسسان خانم هستند. همچنین در موج اول هم ۹۰٪ موسسان خانم بودند.

• جنسیت مربیان

فرضیه پیمایش در موج اول این بود که اکثر مربیان خانم هستند. نمودار نیز نشان می‌دهد ۹۹ درصد مربیان کودکان استان‌های روستایی از خانم‌ها هستند.

نمودار ۳.۱.۲- نمودار فراوانی جنسیت مربیان

نمودار ۲۲

• نمودار تعداد مربیان

آن‌چنان که نمودار نشان می‌دهد کودکان استان‌های روستایی که یک مربی دارند ۶۸٪ و ۲۵٪ از کودکان استان‌های روستایی دو مربی دارند و حدود ۱۰٪ از کودکان استان‌های روستایی سه مربی و بیشتر دارند.

نمودار ۳.۱.۳- نمودار فراوانی تعداد مربیان

نمودار ۲۲

- در کودکان روستای های روستایی مربی در قامت مدیر یا مدیر در قامت مربی

نمودار ۳.۱.۴- نمودار فراوانی فعالیت موسسان به عنوان مربی در کودکان

Modiriat

سوال این بوده که «آیا شما در کودکان تان به عنوان مربی هم فعالیت میکنید یا کردهاید؟» فرضیه پیمایش این بود که اکثر مدیران کودکان روستایی، مربی هم هستند. در موج دوم نمودار نشان می دهد که حدود ۹۴٪ مربیان خودشان مدیر هستند

- حقوق مربیان

نمودار ۳.۱.۶- نمودار فراوانی متوسط میزان حقوق مربیان در طول یک ماه بر حسب تومان

hoqoq

نمودار ۲.۱.۲ نشان دهنده متوسط میزان حقوق مربیان در طول یک ماه است. از مؤسسان پرسیده شد که «به صورت میانگین میزان حقوق دریافتی مربیان شما در هر ماه چقدر بوده است؟» همان طور که در نمودار نشان داده شده است، ۶۴٪ از مربیان به صورت رایگان یا با حقوقی کمتر از یک میلیون تومان در ماه مشغول به فعالیت در کودکان روستایی هستند.

- نیاز به افزایش حقوق مربیان کودکان روستایی

نمودار ۳.۱.۱۴- نمودار فراوانی نیاز موسسان در زمینه تامین حقوق مربیان

Nee.hoghoog

از موسسان پرسیده شد که «در مجموع در مرکزتان در زمینه حقوق مربیان تا چه میزان احساس نیاز می کردید/می کنید؟» فرضیه پیمایش در موج اول و دوم این بود که حقوق پایین مربیان با عدم تعهد مربی رابطه دارد. در موج دوم پیمایش نمودار نشان می دهد که بیش از ۹۰٪ کودکان روستایی نیاز به افزایش حقوق مربیان دارند در موج اول هم نتایج نشان می دهد حدود یک سوم موسسان اظهار کردند که نیاز به افزایش حقوق مربی دارند اما با توجه به شرایط امکانش فراهم نیست.

- تاثیر حقوق مربیان بر تعطیلی کودکان

نمودار ۳.۱.۷- تقاطع وضعیت فعالیت کودکان با متوسط میزان حقوق مربیان در یک ماه

مسیر تحلیل در پیمایش موج دوم بر این فرضیه استوار بود که در کودکان روستایی غیرفعال میزان حقوق مربیان بسیار کم است. نمودار هم نشان می‌دهد که در کودکان روستایی غیرفعال میزان حقوق مربیان کمتر از ماهیانه پانصد هزار تومان بوده است، بنابراین می‌توان آن را یکی از زمینه‌های تعطیلی کودکان به شمار آورد.

• میزان آموزش مربیان

نمودار ۳.۱.۵- جدول فراوانی میزان آموزش دیدگی مربیان

Amoozesh.morabbi

از پرسش‌شوندگان پرسیده شد که «آیا مربیان شما به طور کلی هرگونه آموزش تخصصی در حوزه مربی‌گری دیده‌اند یا دیده بودند؟»، فرضیه پیمایش این بود که مربیان کودکان روستایی غالباً آموزش تخصصی ندیده‌اند اما نمودار نشان می‌دهد که فقط حدود ۱۳.۵٪ آموزش ندیده‌اند و همانطور که دیده می‌شود حدود ۸۶٪ از مربی‌ها آموزش‌هایی دیده‌اند. بنابراین نکته مهم قابل بررسی در موج‌های بعدی پیمایش، کیفیت آموزش مربیان است به این معنا که اگر میزان آموزش مربیان بالا است پس چرا چالش مربی در کودکان روستایی یکی از چالش‌های اساسی در حوزه نیروی انسانی به شمار می‌آید؟

نمودار ۳.۱.۸- نمودار فراوانی حضور مربیان در دوره‌های مربی‌گری

Morabi.gari

سوال نمودار ۲.۱.۴ این بوده است که «آیا مربیان شما از دوره‌های آموزش مربی‌گری استفاده می‌کنند/می‌کردند؟» با توجه به وضعیت مربیان کودکان روستایی فرضیه پیمایش این بود که اکثر مربیان آموزش حرفه‌ای ندیده‌اند که این فرضیه با توجه به داده‌های فوق رد شده است اما قابل بررسی بیشتر در موج‌های بعدی پیمایش است. در موج اول داده نشان می‌دهد که ۱۱٪ مربیان دوره‌ای برای مربی‌گری ندیده‌اند.

نمودار ۳.۱.۹- نمودار فراوانی حضور مربیان در کلاس‌های آموزشی

Kelas

همچنین وقتی از موسسان پرسیده شد که «آیا مربیان شما از کلاس‌های آموزش مربی‌گری استفاده می‌کنند/می‌کردند؟» نمودار نشان می‌دهد که حدود ۲۵٪ مربیان کلاس یا کارگاه تک جلسه‌ای آموزش مربی‌گری ندیده‌اند.

نمودار ۳.۱.۱۰- نمودار فراوانی مطالعات خودخوان مربیان برای افزایش سطح مربی‌گری

Motalee

و وقتی از موسسان در مورد میزان مطالعات خودخوان مربیان در حوزه مربی‌گری پرسیده شد، نمودار نشان می‌دهد که حدود ۸٪ مربیان مطالعه خودخوان نداشته‌اند.

• نیاز به آموزش مربی

نمودار ۳.۱.۱۱- نمودار فراوانی عناوین دوره‌های گذرانده شده توسط مربیان

نمودار ۲۶

همان‌طور که در نمودار نشان داده شده است هنگامی که از موسسان در موج اول پرسیده شده است که «لطفاً بگویید موضوعات دوره‌های گذرانده شده توسط مربیان در کودکان شما چه بوده است؟» ۴۵٪ عنوان کرده‌اند که دوره‌های آموزش مربی‌گری را گذرانده‌اند. اما با این حال موسسان همچنان در حوزه آموزش مربیان نیاز به دوره را احساس می‌کنند.

نمودار ۳.۱.۱۲- نمودار فراوانی میزان نیاز موسسان به آموزش مربیان در حوزه مربی‌گری

nee.amo.mor

از موسسان در موج دوم پرسیده شد که «در مجموع در مرکزتان در زمینه آموزش مربیان تا چه میزان احساس نیاز می‌کردید/می‌کنید؟» داده‌ها در موج دوم نشان می‌دهد ۷۴٪ موسسان نیاز به حمایت در حوزه آموزش مربی دارند.

همچنین همان‌طور که در نمودار پایین نشان داده شده است در موج اول هم مشکل تخصص (که به آموزش مرتبط بود) و بیمه مربیان از مهمترین مشکلات بود که این داده‌ها به نوعی فرضیه پیمایش در مورد نیاز به آموزش مربی را تایید می‌کند.

نمودار ۳.۱.۱۳- نمودار فراوانی مهمترین مشکلات کودکان در زمینه تخصص مربیان

نمودار ۴۳

- نیاز به بیمه

نمودار ۳.۱.۱۵- نمودار فراوانی نیاز موسسان در زمینه بیمه مربیان

Nee.bime

آن چنان که در بخش اول گفته شد از موسسان پرسیده شد که «در مجموع در مرکزتان در زمینه بیمه مربیان تا چه میزان احساس نیاز می‌کردید/می‌کنید؟» فرضیه پیمایش با توجه به تاریخچه بیمه مربیان در کشور این بود که بیمه در تعهد مربیان کودکان روستایی اثرگذار است. نمودار نشان می‌دهد که بیش از ۹۰٪ مربیان نیاز به بیمه دارند.

در موج اول نیز بیمه مهم‌ترین مشکل در زمینه تعهد مربیان بود. در این موج پرسیده شد که «مهم‌ترین مشکلات مربیان در زمینه تعهد را چه می‌دانید؟». این سوال به صورت سوال باز پرسیده شد و ۶۴٪ از موسسان مشکل بیمه را به عنوان یک مشکل اساسی بیان کرده‌اند.

نمودار ۴۴

- مدرک تحصیلی مؤسسان و مربیان

نمودار ۳.۱.۱۶- نمودار فراوانی مدرک تحصیلی مؤسسان

Madrak

سوال این بود که «مدرک تحصیلی‌تان را بفرمایید.» فرضیه پیمایش این بود که اکثر موسسان مدرک دیپلم دارند اما نمودار نشان می‌دهد که فقط حدود ۲۵٪ موسسان (مؤسسان) دیپلم یا فوق دیپلم هستند. همچنین موج اول پیمایش نشان داد حدود ۱۹٪ مربیان سیکل، دیپلم و فوق دیپلم هستند.

نمودار ۳.۱.۱۷- نمودار فراوانی مدرک تحصیلی مربیان

نمودار ۲۴

همان‌طور که در این نمودار نشان داده شده است، ۵۳٪ مدرک فوق لیسانس، ۲۵٪ لیسانس، ۱۳٪ فوق دیپلم، ۵٪ دیپلم داشته‌اند.

• رشته تحصیلی مربیان و موسسان

نمودار ۳.۱.۱۸- نمودار فراوانی رشته تحصیلی مؤسسان

Reshteh

از مؤسسان پرسیده شده «رشته تحصیلی شما به چه نحوی بوده است؟» فرضیه پیمایش این بود که اکثر رشته تحصیلی موسسان غیرمرتبط است. اما داده‌ها در موج دوم نشان می‌دهد که حدود ۴۰٪ موسسان مدرک تحصیلی مرتبط با حوزه تعلیم و تربیت ندارند و همچنین در نسبت با مربیان نیز در موج اول پیمایش نشان داد حدود ۵۰٪ مربیان تحصیلات مرتبط نداشتند.

نمودار ۳.۱.۱۹- نمودار فراوانی رشته تحصیلی مربیان

هر دو نمودار ۲۴

نمودار ۳.۱.۲۰- نمودار فراوانی مدرک تحصیلی مربیان

نمودار ۲۴

نتیجه گیری

۱۱٪ مربیان آموزش ندیده اند. ۲۵٪ کارگاه یا کلاس تک جلسه‌ای شرکت نکرده‌اند و حدود ۸٪ حتی مطالعه خودخوان فردی هم ندارند. حدود ۴۵٪ مربیان مدرک مرتبط با حوزه تعلیم و تربیت ندارند و حدود ۲۵٪ مربیان دیپلم و یا فوق دیپلم هستند و حدود ۷۴٪ کودکان‌های روستایی اعلام کرده‌اند که نیاز به آموزش مربی دارند و اکثر مربیان خانم بوده و حدود نیمی از مربیان کودکان‌های روستایی غیرفعال حقوقشان ماهیانه کمتر از پانصد هزار تومان بوده و حدود ۹۰٪ کودکان‌های روستایی اعلام کردند که نیاز به افزایش حقوق مربی و بیمه دارند.

رشد کودکان سنین زیر شش سال در همه ابعاد جسمی، روانی و شناختی، اجتماعی، عاطفی، هیجانی مهم است. بنابراین ضروری است که کودکان روستایی برنامه ریزی برای رشد همه جانبه ساحت‌های مختلف کودک داشته باشد. در موج اول و دوم این پیمایش این برنامه‌ها ذیل خدمات ارائه شده توسط کودکان روستایی مورد بررسی قرار گرفت بنابراین برای سنجش خدمات کودکان روستایی از شاخص‌های خدمات مشاوره‌ای، کارگاه والدگری، فعالیت‌های فوق برنامه و برخورد با مشکلات خاص استفاده شد همچنین میزان رضایت خانواده‌ها از خدمات ارائه شده هم سنجیده شد که در زیر به تفصیل به آن پرداخته شده است:

• خدمات مشاوره‌ای

نمودار ۳.۲.۱- نمودار فراوانی ارائه خدمات مشاوره فردی در کودکان روستایی

Kh.moshavereh.fardi

سوال این بوده که «در کودکان شما در زمینه مشاوره فردی تا چه میزان از طرف مرکز شما به کودکان و خانواده هایشان ارائه می‌شد/ می‌شود؟» فرضیه پیمایش این بود که اکثر کودکان روستایی خدمات مشاوره ارائه نمی‌دهند اما در موج دوم نمودار نشان می‌دهد که فقط حدود ۱۳٪ کودکان روستایی خدمات مشاوره فردی ارائه نمی‌دهند. نکته قابل تامل در این فرضیه و داده این است که خدمات مشاوره‌ای یا فرد مشاور صرفاً اشتراک لفظی باشد و آنچه واقعا در روستا تحت عنوان خدمات مشاوره‌ای اتفاق می‌افتد بیشتر مبتنی بر تجربه باشد تا تخصص که اگر اینگونه باشد قابل بررسی بیشتر است. همچنین در موج اول پیمایش نیز خدمات مشاوره‌ای از مهمترین خدمات مورد نیاز از سمت موسس عنوان شده بود.

نمودار ۳.۲.۲- نمودار فراوانی ارائه خدمات مشاوره به والدین در کودکان روستایی

Kh.moshavereh.valed

همچنین پرسیده شد که «در کودکان شما در زمینه مشاوره به والدین تا چه میزان از طرف مرکز شما به کودکان و خانواده هایشان ارائه می‌شد/ می‌شود؟» نمودار نشان می‌دهد که ۱۸٪ کودکان روستایی خدمات مشاوره به والد ندارند.

همچنین از پرسش شونندگان پرسیده شد که «در کودکان شما در زمینه مشکلات خانوادگی تا چه میزان از طرف مرکز شما به کودکان و خانواده هایشان ارائه می‌شد/ می‌شود؟» نمودار نشان می‌دهد ۲۵٪ کودکان‌های روستایی به کودکان دارای مشکلات خاص مشاوره تخصصی نمی‌دهند که دلیلش را می‌توان با توجه به داده‌ها در موج اول با عدم گذراندن دوره‌های والدگری توسط والدین مرتبط دانست.

• کارگاه والدگری

نمودار ۳.۲.۳- نمودار فراوانی برگزاری کارگاه آموزشی والدگری در کودکان روستایی

Khad.kargah amooz

از پاسخ‌گویان پرسیده شد که «در کودکان شما در زمینه برگزاری کارگاه آموزشی تا چه میزان از طرف مرکز شما به کودکان و خانواده هایشان ارائه می‌شد/ می‌شود؟» فرضیه پیمایش در موج اول و دوم این بود که اکثر والدین در روستا تحت آموزش‌های والدگری قرار نمی‌گیرند. در موج دوم، نمودار نشان می‌دهد که فقط ۵۷٪ از کودکان‌های روستایی تا حدی کارگاه آموزش والدین ارائه می‌کنند. همچنین آن‌چنان که در بخش‌های قبلی توضیح داده شد، در موج اول نیز مشکلات والدین از مهمترین مشکلات پیش رو اعلام شده بود و فقط ۲۳٪ از کودکان‌های روستایی کارگاه والدگری داشتند و دوره‌های روانشناسی کودک را فقط ۲۰٪ گذرانده بودند و از منظر موسس، کارگاه‌های والدگری از مهمترین خدمات مورد نیاز کودکان روستایی اعلام شده بود.

• خدمات اردو و فوق برنامه

نمودار ۳.۲.۴- نمودار فراوانی برگزاری اردو در کودکان روستایی

Khad.ordoo

سوال بعدی این بود که «در کودکان شما در زمینه برگزاری اردو تا چه میزان از طرف مرکز شما به کودکان و خانواده هایشان خدمات ارائه می‌شد/ می‌شود؟» فرضیه پیمایش در موج اول و دوم این بود که فعالیت فوق برنامه در کودکان روستایی کم است و بیشتر به آموزش پرداخته می‌شود. در موج دوم با توجه به نمودار ۳۱٪ کودکان‌های روستایی اردو یا فعالیت فوق برنامه اصلاً نداشته و یا خیلی کم داشتند.

نتیجه‌گیری

بر اساس داده‌ها در زمینه خدمات عمده موسسان اعلام کرده‌اند که در زمینه‌های برگزاری کارگاه‌های والدگری فعالیت داشته‌اند همچنین بیش از ۸۰٪ اعلام کرده‌اند که در زمینه مشاوره فردی فعالیت داشته‌اند. با توجه به احساس نیازی که به ارائه کارگاه‌های با موضوعات گوناگون برای آموزش مربیان و ارائه خدمات کودکان وجود دارد (آن‌چنان که در بخش‌های قبلی توضیح داده شد) به نظر می‌رسد نظارت، طراحی، ارتقای سطح این بخش از خدمات کودکان‌ها با توجه به نیاز کودکان‌ها و با رعایت اقتضائات و شرایط فرهنگی روستا از اهمیت زیادی برخوردار است.

۴. زمینه‌های تعطیلی کودکان در روستایی

با توجه به اینکه مؤسسين، نسبت به مشکلات و چالش‌های کودکان خود اشراف کاملی داشته و نظرات آنها ناظر به عوامل تعطیلی کودکان خود می‌تواند راهگشا و روشنگر باشد و با توجه به اینکه مسئله اصلی موج دوم پیمایش کودکان روستایی، کودکان روستایی غیر فعال بوده و عوامل موثر بر تعطیلی کودکان روستایی یکی از سوالات اساسی سیاست‌گذار به حساب می‌آید بر همین اساس، تاثیر متغیرهایی چون قانون بیمه، کرونا و پیامدهای آن، نبود فضای مناسب و استاندارد، کاهش جمعیت روستا به دلیل مهاجرت به شهر، قطع بودجه غذای گرم به صورت کامل یا نسبی، قطع حمایت سازمان‌ها و افراد، مناسب بودن شهریه و عدم پرداخت خانواده‌ها، عدم انگیزه خانواده‌ها برای فرستادن کودکان به کودکان روستایی، سنگین بودن اجاره بهای مکان، نبود مربی کافی، عدم رضایت خانواده‌ها از فعالیت کودکان روستایی، کافی نبودن دستمزد مربیان، کاهش تعداد کودکان به دلیل عدم فرزندآوری بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسسان سنجیده شد که در زیر به تفصیل بیان شده است.

• قانون بیمه

نمودار ۴.۱.۱- نمودار فراوانی اثر عدم اجرای قانون بیمه بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر

مؤسس

Ghanoon .bime

سوال این بود که « شما فکر می‌کنید هر کدام از عواملی که برایتان می‌خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می‌باشد) قانون بیمه مربیان روستایی به صورت کامل اجرا نشد» نمودار نشان می‌دهد که ۵۱٪ از مؤسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۵٪ متوسط و ۲۳٪ بسیار کم، باور داشتند که عدم اجرای قانون بیمه مربیان روستایی باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• کرونا و پیامدهای آن

نمودار ۴.۱.۲- نمودار فراوانی اثر بیماری کرونا و پیامدهای آن بر تعطیلی کودکان روستایی از

منظر مؤسس

Corona

سوال این بود که « شما فکر می کنید هر کدام از عواملی که برایتان می خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می باشد) بیماری کرونا و پیامدهای ناشی از آن» نمودار نشان می دهد که ۶۶٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۱۳٪ متوسط و ۲۱٪ بسیار کم، باور داشتند که شیوع بیماری کرونا باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• نبود فضای مناسب و استاندارد

نمودار ۴.۱.۳ - نمودار فراوانی اثر نبود فضای مناسب و استاندارد بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

n.faza.monaseb

سوال این بود که « شما فکر می کنید هر کدام از عواملی که برایتان می خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می باشد) فضای مناسب و استاندارد برای کودکان نداشتیم» نمودار نشان می دهد که ۴۲٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۶٪ متوسط و ۳۲٪ بسیار کم باور داشتند که نبود فضای مناسب باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• کاهش جمعیت روستا به دلیل مهاجرت به شهر

نمودار ۴.۱.۴ - نمودار فراوانی اثر کاهش جمعیت روستا به دلیل مهاجرت به شهر بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

mohajerat

سوال این بود که « شما فکر می کنید هر کدام از عواملی که برایتان می خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می باشد) تعداد کودکان روستا به دلیل مهاجرت ساکنین به شهر کم بود.» نمودار نشان می دهد که ۳۳٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۸٪ متوسط و ۳۹٪ بسیار کم، باور داشتند که مهاجرت به شهر باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• قطع بودجه غذای گرم به صورت کامل یا نسبی

نمودار ۴.۱.۵- نمودار فراوانی اثر قطع بودجه غذای گرم به صورت کامل یا نسبی بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

Gh.t.ghaza

سوال این بود که « شما فکر می کنید هر کدام از عواملی که برایتان می خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفا برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می باشد) بودجه غذای گرم به صورت کامل یا نسبی قطع شد.» نمودار نشان می دهد که ۵۰٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۲٪ متوسط و ۲۸٪ بسیار کم، باور داشتند که قطع شدن بودجه غذای گرم باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• قطع حمایت سازمان ها و افراد (غیر از بهزیستی)

نمودار ۴.۱.۶- نمودار فراوانی اثر قطع حمایت سازمان ها و افراد بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

Gh.t.hemayat

سؤال این بود که « شما فکر می کنید هر کدام از عواملی که برایتان می خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفا برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می باشد) حمایت مالی که از سازمان ها و افراد (غیر از بهزیستی) دریافت می کردیم به صورت نسبی یا کامل قطع شد.» نمودار نشان می دهد که ۴۹٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۱۵٪ متوسط و ۳۶٪ بسیار کم، باور داشتند که قطع شدن حمایت های مالی باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• مناسب بودن شهریه و عدم پرداخت خانواده ها

نمودار ۴.۱.۷- نمودار فراوانی اثر مناسب بودن شهریه و عدم پرداخت خانواده ها بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

sha.bala

سؤال این بود که « شما فکر می کنید هر کدام از عواملی که برایتان می خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفا برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده

به معنای بیشترین تاثیر می‌باشد) شهریه‌ها مناسب بود ولی خانواده‌ها آن را پرداخت نمی‌کردند.» نمودار نشان می‌دهد که ۲۹٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۳۰٪ متوسط و ۴۱٪ بسیار کم، باور داشتند که شهریه مناسب اما عدم پرداخت خانواده‌ها باعث تعطیلی کودکان روستای شده است.

- **عدم انگیزه خانواده‌ها برای فرستادن کودکان به کودکان روستایی**
نمودار ۴.۱.۸ - نمودار فراوانی اثر عدم انگیزه خانواده‌ها برای فرستادن کودکان به کودکان روستایی بر تعطیلی آن از منظر مؤسس

Nabood.angize

سوال این بود که « شما فکر می‌کنید هر کدام از عواملی که برایتان می‌خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می‌باشد) خانواده‌ها انگیزه کافی برای فرستادن کودکان به کودکان روستا را نداشتند.» نمودار نشان می‌دهد که ۲۵٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۳۲٪ متوسط و ۴۳٪ بسیار کم، باور داشتند که عدم انگیزه خانواده‌ها برای فرستادن کودکان به کودکان روستا باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

- **سنگین بودن اجاره بهای مکان**
نمودار ۴.۱.۹ - نمودار فراوانی اثر سنگین بودن اجاره بهای مکان بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

Ejareh.sangin

سوال این بود که شما فکر می‌کنید هر کدام از عواملی که برایتان می‌خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می‌باشد) اجاره‌بهای مکان کودکان روستا سنگین بود و ما توان پرداخت آن را نداشتیم.» نمودار نشان می‌دهد که ۴۷٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۰٪ متوسط و ۳۳٪ بسیار کم، باور داشتند که اجاره سنگین مکان باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

- **نبود مربی کافی**

نمودار ۴.۱.۱۰- نمودار فراوانی اثر نبود مربی کافی بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

n.morabi.kafi

سوال این بود که « شما فکر می‌کنید هر کدام از عواملی که برایتان می‌خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟(لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می‌باشد) مربی کافی نداشتیم.» نمودار نشان می‌دهد که ۲۱٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۲٪ متوسط و ۵۷٪ بسیار کم، باور داشتند که نبود مربی کافی باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• **عدم رضایت خانواده‌ها از فعالیت کودکان روستایی**

نمودار ۴.۱.۱۱- نمودار فراوانی اثر عدم رضایت خانواده‌ها از فعالیت کودکان روستایی از منظر مؤسس

n.rezayat.kh

نمودار نشان می‌دهد که « شما فکر می‌کنید هر کدام از عواملی که برایتان می‌خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟(لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می‌باشد) خانواده‌ها از فعالیت کودکان رضایت نداشتند.» نمودار نشان می‌دهد که ۵٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۱۰٪ متوسط و ۸۵٪ بسیار کم، باور داشتند که عدم رضایت خانواده‌ها باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• **کافی نبودن دستمزد مربیان**

نمودار ۴.۱.۱۲- نمودار فراوانی اثر کافی نبودن دستمزد مربیان بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

Dastmozd.morabi

شما فکر می‌کنید هر کدام از عواملی که برایتان می‌خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟(لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین

تاثیر می‌باشد) دستمزد مربیان کافی نبود» نمودار نشان می‌دهد که ۳۹٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۸٪ متوسط و ۳۳٪ بسیار کم، باور داشتند که کافی نبودن دستمزد مربیان باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

• کاهش تعداد کودکان به دلیل عدم فرزندآوری

نمودار ۴.۱.۱۳ - نمودار فراوانی کاهش تعداد کودکان به دلیل عدم فرزندآوری بر تعطیلی کودکان روستایی از منظر مؤسس

Farzandavari

سوال این بود که شما فکر می‌کنید هر کدام از عواملی که برایتان می‌خوانم چقدر بر تعطیلی کودکان شما موثر بوده است؟ (لطفاً برای هر عامل، از بین عدد صفر تا ده یک عدد انتخاب کنید. صفر به معنای عدم تاثیر و ده به معنای بیشترین تاثیر می‌باشد) تعداد کودکان روستا به دلیل عدم فرزندآوری کم شده بود. «نمودار نشان می‌دهد که ۴۲٪ از موسسان به میزان بسیار زیاد و ۲۷٪ متوسط و ۳۱٪ بسیار کم، باور داشتند که پایین بودن تعداد کودکان روستا به دلیل عدم فرزندآوری باعث تعطیلی کودکان روستایی شده است.

نتیجه گیری

در مجموع داده‌ها در این بخش نشان می‌دهد که تصور ذهنی موسسان روستا درباره زمینه های تعطیلی کودکان روستایی با داده‌های دیگر همخوانی نسبی دارد. به عنوان مثال در میان زمینه تعطیلی، قطع شدن بودجه غذای گرم و کرونا جزو عامل‌های اصلی بود که موسسان برای تعطیلی کودکان روستا به آن اشاره داشتند که همانطور که در بخش بعدی اشاره خواهد شد، تبادر تحلیل‌های آماری هم نشان می‌دهد این دو عامل جزو زمینه‌های اصلی تعطیلی کودکان روستایی است.

سوال اصلی موج دوم پیمایش کودکان روستایی مرتبط با کودکان روستایی غیرفعال بود در واقع عوامل موثر بر تعطیلی کودکان روستایی یکی از سوالات اساسی سیاست گذار محسوب می‌شود بر همین اساس، سال تعطیلی کودکان روستایی، غذای گرم، دریافت حمایت مالی، میزان حقوق مربیان، ارائه خدمات مشاوره توسط کودکان روستایی، مکان کودکان روستایی، محرومیت روستا، وضعیت مجوز، سن مربی، غیر مرتبط بودن رشته تحصیلی مربی، و هم چنین اشتغال مادران را مورد سنجش قرار دادیم نتایج به تفصیل به شرح زیر است.

• سال تعطیلی کودکان روستایی

نمودار ۴.۲.۱- نمودار وضعیت فعالیت کودکان بر حسب سال تعطیلی کودکان روستایی

Activate-corona

نمودار نشان می‌دهد که نزدیک ۷۹٪ کودکان روستایی در بازه سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۲ تعطیل شده‌اند که مقارن با شیوع کرونا و انتقال تولی‌گری از سازمان بهزیستی به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک می‌باشد.

• غذای گرم

نمودار ۴.۲.۲- نمودار وضعیت فعالیت کودکان بر حسب وضعیت دریافت بودجه غذای گرم

Activate-getfood

فرض پیمایش این بود که کودکان روستایی غیرفعال به دلیل عدم دریافت غذای گرم تعطیل شده‌اند بر اساس این نمودار میزان دریافت غذای گرم در کودکان روستایی غیرفعال خیلی بیشتر از کودکان روستایی فعال بوده است به همین دلیل بعد از قطع غذای گرم تعداد کودکان روستایی غیرفعال افزایش پیدا کردند.

• دریافت حمایت مالی

نمودار ۴.۲.۳- نمودار وضعیت فعالیت کودکان روستایی بر حسب وضعیت حمایت مالی کودکان روستایی

روستایی

Activate-hemayatmali

فرض پیمایش این بود که کاهش دریافت حمایت مالی به طور کلی در کودکان کشورهای روستایی غیر فعال باعث تعطیلی آن شده است و همانطور که نمودار نشان می‌دهد که کودکان کشورهای غیر فعال حمایت مالی کمتری دریافت کرده اند، این فرضیه تایید شد.

- **میزان حقوق مربیان**

نمودار ۴.۲.۴- نمودار وضعیت فعالیت کودکان روستایی بر حسب میزان حقوق مربیان

Activate-hoqq

فرضیه پیمایش این بود که میزان حقوق مربیان در کشورهای روستایی غیر فعال کمتر از کشورهای روستایی فعال بوده است. داده‌های نمودار نشان می‌دهد که فرضیه ما تایید شده است و در کشورهای روستایی غیر فعال حدود نیمی از مربیان ماهیانه کمتر از پانصد هزار تومان دریافت می‌کرده اند.

- **ارائه خدمات مشاوره توسط کودکان روستایی**

نمودار ۴.۲.۵- نمودار وضعیت فعالیت کودکان روستایی بر حسب ارائه خدمات مشاوره فردی در

کودکستان روستایی

Activate-khadamat moshavereh fardi

فرضیه پیمایش این بود که کودکان کشورهای روستایی غیر فعال خدمات مشاوره فردی کمتری به کودکان و خانواده هایشان ارائه می‌کردند نمودار هم تایید می‌کند که خدمات مشاوره فردی در کشورهای غیر فعال کمتر از کشورهای فعال ارائه شده است.

- **مکان کودکان روستایی**

نمودار ۴.۲.۶- نمودار وضعیت فعالیت کودکان روستایی بر حسب موقعیت مکان کودکان

روستایی

Activate-location

فرضیه پیمایش این بود که مکان کودکان روستایی غیرفعال بیشتر از کشورهای روستایی فعال درون منزل شخصی و یا در مدرسه واقع شده است. نمودار نشان می‌دهد که مکان کشورهای روستایی غیر فعال بیشتر از

کودکستان روستایی فعال در منزل شخصی بوده است و این فرضیه تایید شد اما کمتر از کودکستان‌های روستایی فعال در مدرسه واقع شده‌اند و فرضیه پیمایش از این جهت رد شد.

- **محرومیت روستا**

نمودار ۴.۲.۷- نمودار وضعیت فعالیت کودکستان روستایی بر حسب رتبه‌بندی محرومیت استان

Activate-mahroom

فرضیه پیمایش این بود که کودکستان‌های روستایی غیر فعال بیشتر از کودکستان روستایی فعال در مناطق محروم قرار گرفته‌اند. نمودار هم تایید می‌کند که کودکستان‌های روستایی غیر فعال بیشتر از کودکستان روستایی فعال در مناطق محروم بوده است.

- **وضعیت مجوز**

نمودار ۴.۲.۸- نمودار وضعیت فعالیت کودکستان روستایی بر حسب وضعیت مجوز کودکستان

Activate-mojavez

فرضیه ی پیمایش این بود که کودکستان‌های روستایی فعال بیشتر از کودکستان‌های روستایی غیر فعال مجوز داشته و کمتر در مراحل اخذ مجوز هستند. اما فرضیه پیمایش رد شد و اکثر کودکستان‌های روستایی غیر فعال مجوز داشته‌اند.

- **سن مربی**

نمودار ۴.۲.۹- نمودار وضعیت فعالیت کودکستان روستایی بر حسب وضعیت سنی موسسان

Activate-sen

فرضیه پیمایش این بود که به میزانی که مربی جوان تر باشد انگیزه و توان بیشتری دارد و این در پایداری کودکستان روستایی اثرگذار است اما نمودار نشان می‌دهد که هرچه سن مربی افزایش می‌یابد تعطیلی کودکستان روستایی هم کمتر می‌شود که می‌توان دلیل آن را تجربه مربی دانست.

- **غیر مرتبط بودن رشته تحصیلی مربیان**

نمودار ۴.۲.۱۰- نمودار وضعیت فعالیت کودکستان روستایی بر حسب رشته موسس

Activate-reshteh

فرضیه پیمایش این بود که بیشتر مربیان کودکان روستای غیر فعال در مقایسه با کودکان روستای فعال، مدرک غیر مرتبط با حوزه تعلیم و تربیت دارند نمودار نشان می‌دهد که فرضیه ما تایید شد.

• اشتغال مادران

نمودار ۴.۲.۱۱- نمودار وضعیت فعالیت کودکان روستایی با وضعیت اشتغال مادران

Activate-working.mother

فرضیه پیمایش این بود که مادران شاغل تمایل بیشتری برای ثبت نام کودکان در کودکان روستای دارند و استقبال بیشتری از کودکان روستای می‌کنند نمودار نشان می‌دهد که فرضیه ما تایید شده است و کودکان روستای فعال مادران شاغل بیشتری دارند.

• اشتغال کودکان

نمودار ۴.۲.۱۲- نمودار وضعیت فعالیت کودکان روستایی با وضعیت اشتغال کودکان

Activate-working.child

فرضیه پیمایش این بود که در روستاهایی که کودکان شاغل هستند استقبال از کودکان روستای کمتر می‌باشد نمودار نشان می‌دهد که فرضیه ما تایید شد و کودکان در کودکان روستای فعال میزان اشتغالشان در مقایسه با کودکان روستای غیر فعال پایین تر است.

بخش سوم: تحلیل و جمع بندی

در این بخش مبتنی بر داده ها و یافته های بخش دوم، ابتدا چالش ها و مشکلات کودکان روستایی در سطح سیاست گذاری و اجرا بیان می شود و سپس پیشنهادات سیاستی ارائه می شود.

چالش ها و مشکلات کودکان روستایی

بر اساس یافته های موج اول و دوم پیمایش، کودکان روستایی فعال و غیر فعال در کشور با چالش های جدی روبه روست که آن ها را می توان در دو سطح کلی «سیاست گذاری» و «اجرا» دسته بندی نمود.

الف: چالش ها و مشکلات کودکان روستایی در سطح سیاست گذاری

۱- پیش دبستان و مهد کودک در روستا ها توسط بهزیستی با عنوان روستا مهد و تحت ضوابط و شرایط خاص خود تا سال ۱۳۹۸ دایر بود. از بعد از انتقال تولی گری روستا مهد از بهزیستی به سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک نیاز به برنامه ریزی جدی در حوزه های مختلف خصوصا بودجه وجود داشت. در واقع از بعد از تشکیل سازمان ملی تعلیم و تربیت در حوزه ی کودکان روستایی اقدام عملیاتی به جز چند مصاحبه و قول که رئیس سازمان وقت انجام دادند، اقدام خاصی صورت نپذیرفته است. یکی از دلایل این است که تصویر شفاف و واضحی از کودکان روستایی وجود ندارد که با انجام این دو موج از پیمایش تا حدودی تصویر هوایی از کودکان روستایی فعال و غیر فعال ارائه شد اما همچنان نقاط دارای ابهام زیادی وجود دارد.

۲- بعد از انتقال تولی گری به نظر می رسد بیشترین بخشی از کودکان ها که با ضربه جدی مواجه شد کودکان روستایی بود چرا که حمایت از روستا مهد/کودکستان روستایی برای بقا و ثبات آن ضروری است. نتایج یافته ها نشان می دهد درصد بالایی از تعطیلی کودکان روستایی به حمایت مالی از جمله غذای گرم برمی گردد. در این بین آن چیزی که مهم به نظر می رسد این است که متاسفانه حمایت مالی از کودکان روستایی منجر به وابستگی شان به سازمان و نهادهای دولتی شده است.

۳- کودکان روستایی با کودکان شهر از وجوه مختلفی از جمله شهریه، استاندارد مکان و..... متفاوت است. همچنین کودکان روستایی با توجه به زیست بوم روستا اقتضات متفاوتی دارد که متاسفانه این اقتضات در سیاست گذاری و برنامه ریزی درست در نظر گرفته نشده است که یکی از دلایل آن می تواند تصویر غیر شفاف از کودکان روستایی باشد. متاسفانه این تصویر غیرشفاف سبب عدم پرداخت به شاخص های کودکان روستایی مطلوب شده است. در این دو موج پیمایش تلاش شده تصویر اولیه ای ارائه شود اما همچنان سوال جدی وجود دارد که با توجه به اقتضات روستا، آیا کودکان روستایی مدل مطلوبی برای روستا است؟ به نظر می رسد برای

راهبری کودکان در روستا قالب کودکانستان صرفاً نمی‌تواند کارآمد باشد و نیاز به مدل‌سازی بیش از پیش احساس می‌شود. به عنوان مثال نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد اکثر کودکان در بازه سنی ۰ تا ۳ سال مخاطب کودکانستان روستایی نیستند بنابراین برنامه ریزی برای کودکان این سن که بیشتر از طریق والدین می‌تواند محقق شود، اهمیت پیدا می‌کند. چرا که بنابر پژوهش‌های روانشناسی ۳ سال اول سن طلایی محسوب می‌شود.

۴- روستا به سبب بستر و زمینه‌ای که دارد گروه‌های مختلف مردمی و نهادها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی با انگیزه‌های مختلف برای انجام فعالیت‌های فرهنگی، اقتصادی، تربیتی به روستا ورود پیدا می‌کنند. نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد کانون پرورش فکری، مساجد و بسیج، خیرین و گروه‌های جهادی از جمله نهادهایی هستند که هم‌نیازمند نظارت در تعاملات و فعالیت‌های تربیتی که در حوزه‌ی کودک شکل می‌دهند، دارند و هم می‌توان از ظرفیت‌های آنها برای راهبری حوزه‌ی کودک و کودکانستان در روستا استفاده کرد.

ب: چالش‌ها و مشکلات کودکانستان روستایی در سطح اجرا

۱- وضعیت آموزشی - تربیتی کودکانستان‌های روستایی

۱-۱ دوره‌های آموزش مربی کودکانستان روستایی

حدود ۷۵٪ کودکانستان‌ها اعلام کردند که نیاز به آموزش مربی دارند. هم‌چنین داده‌های این پیمایش نشان می‌دهد که یکی از مشکلات رایج کودکانستان‌های روستایی نبود مربی آموزش دیده است و ۸۰ درصد مربیان هیچ دوره روانشناسی کودک نگذرانده‌اند. بر اساس یافته‌ها حدود ۲۰٪ مربیان دیپلم و یا حتی سیکل هستند، حدود نیمی از مربیان تحصیلات مرتبط با حوزه کودک ندارند، تعداد زیادی از مربیان دوره مربی‌گری ندیده‌اند، تعدادی از آنها حتی یک کلاس تک جلسه‌ای هم شرکت نکرده‌اند و حدود ۸ درصد از مربیان حتی مطالعه خودخوان فردی هم ندارند. با توجه به این یافته‌ها به نظر می‌رسد که در درصدی از مربیان کودکانستان‌های روستایی هنوز آموزش مرتبط با مربی‌گری دریافت نکرده‌اند و هم‌چنین با توجه به یافته‌ها و آموزش‌های ارائه شده به مربیان در طی این سالها، می‌توان گفت یکی از مشکلات اساسی در آموزش مربی این است که علی‌رغم آموزش‌های ارائه شده به مربیان در تمام این سال‌ها اما آموزش‌ها از کیفیت بالایی برخوردار نبوده است و هم‌چنین در عمل، کارآمدی لازم را نداشته است. زیرا طبق این یافته‌ها بسیاری از کودکانستان‌های روستایی هم‌چنان با مشکل نبود مربی آموزش دیده مواجه هستند و در پیمایش یکی از نیازهای اساسی موسسان، آموزش مربی ذکر شده است.

۱-۲ سن و تجربه و سواد مربیان کودکانستان روستایی

از دیگر یافته‌های این پیمایش، رابطه بین سن مربی و تعطیلی کودکان روستایی است. یافته‌ها نشان می‌دهد که هرچه سن مربی افزایش می‌یابد، ریسک تعطیلی کودکان کمتر می‌شود که می‌توان علت آن را تجربه مربی دانست. البته به نظر می‌رسد که در شرایط حال حاضر روستا که اکثر مربیان آموزش ندیده هستند، تجربه مربی نجات بخش است. زیرا مربی آموزش ندیده با تجربه بهتر از مربی آموزش ندیده بی تجربه عمل می‌کند. علاوه بر این مبتنی بر یافته‌ها می‌توان گفت برخلاف کودکان‌های شهری که مربیان بازه سنی پایین تری دارند، در روستا سن پایین مربی می‌تواند باعث چالش جدی تعطیلی کودکان شود بنابراین شاخص سن در مربی کودکان روستایی شاخص مهمی است.

۳-۱ حقوق و بیمه مربیان کودکان روستایی

یافته‌ها نشان می‌دهد که در کودکان‌های روستایی غیرفعال (آنهایی که تعطیل شده بودند) حقوق مربیان بسیار کم (کمتر از ماهیانه پانصد هزار تومان) گزارش شده است و ۹۰٪ کودکان‌های روستایی هم اعلام کردند که نیاز به افزایش حقوق مربی دارند. در واقع بر اساس یافته‌ها یکی از دلایل تعطیلی کودکان‌های روستایی حقوق کم مربیان است. هم چنین در هر دو پیمایش درصد زیادی از موسسان کودکان‌های روستایی اعلام کردند که نیاز به بیمه مربی دارند. بنابراین می‌توان گفت یکی از چالش‌های جدی ما در این سالها در حوزه ی مربی کودکان روستایی، بی توجهی به چالش حقوق و بیمه و یا ارائه راهکارهای سطحی، نسنجیده و مقطعی است و مبتنی بر یافته‌ها، همین عامل سبب شده مربیان در روستا به جهت تعهد و تخصص در وضعیت مطلوبی قرار ندارند.

۱-۴ خدمات مشاوره فردی در کودکان روستایی

امروزه والدین دارای کودک زیر ۷ سال چالش‌های بسیاری را تجربه می‌کنند که بخشی از آن به دلیل تغییر در سبک زندگی است. تمایل و نیاز خانواده‌ها برای فرزندپروری موثرتر و همچنین مواجهه با مشکلات خاص کودکان خود نسبت به گذشته بیش از پیش شده است. حتی مبتنی بر یافته‌های موج اول پیمایش در روستاها هم که ضریب محرومیت منطقه بالاتر از مناطق شهری است این نیاز وجود دارد. بنابراین اگر جلسات آموزشی و مشاوره فردی از سوی کودکان‌ها و از طریق متخصص ارائه شود، در رفع مشکلات روانشناختی کودکان در روستا تاثیر به سزایی دارد و احتمالاً در گرایش والدین از کودکان‌ها اثر می‌گذارد.

یافته‌های موج اول نشان داد که حدود ۴۰٪ کودکان‌های روستایی خدمات مشاوره فردی ندارند یافته‌های موج دوم هم نشان داد که ۱۳٪ کودکان‌های روستایی هیچ گونه خدمات مشاوره فردی ارائه نمی‌کنند که با توجه به اهمیت مسئله، درصد قابل توجهی است. همچنین بر اساس داده‌ها درصد زیادی از کودکان‌های روستایی

کارگاهی با محوریت والدگری و فرزندپروری برگزار نکرده اند. همچنین مبتنی بر داده ها، بر اساس نظر موسسان برگزاری کارگاه آموزش فرزندپروری از نیازهای ضروری روستا به شمار می‌رود. به نظر می‌رسد با توجه به سطح دسترسی به محتوای‌های مجازی و آنلاین در روستاها، نیاز در افراد شکل گرفته است اما بستر رفع این نیاز به صورت تخصصی در روستاها مبتنی بر فرهنگ و بوم آنجا شکل نگرفته است.

۱-۵ خدمات اردو و فوق برنامه در کودکان روستایی

روانشناسان و متخصصین حوزه کودک معتقدند که آموزش در سنین زیر ۷ سال از طریق کاوش در محیط و تجربه فعالیت‌های مختلف و انجام بازی‌های هدفمند صورت می‌گیرد که این مهم از طریق اردو و فعالیت‌های فوق برنامه می‌تواند به خوبی پوشش داده شود در عوض، آموزش سنتی و استفاده از کتاب علاوه بر کسالت بار بودن، تاثیر لازم و پایدار را نداشته و مناسب کودکان زیر شش سال نیست. اما براساس یافته‌ها درصد بسیار بالایی از کودکان روستایی متاسفانه خدمات اردویی و یا فعالیت فوق برنامه ندارند. همچنین یافته‌ها نشان داد که بیشترین ابزاری که در کودکان روستایی جهت آموزش و سرگرمی کودکان مورد استفاده قرار می‌گیرد، کتاب است. به نظر می‌رسد که زمینه‌های اصرار به استفاده از کتاب و عدم ارائه فعالیت‌های فوق برنامه در کودکان روستایی، هزینه‌های بالای فعالیت‌های فوق برنامه و همچنین عدم دانش کافی مربیان در خصوص نحوه آموزش پذیری و مقتضیات کودکان زیر شش سال و تاکید والدین به روش آموزش سنتی برای کودکان است.

۱-۶ مشکلات رفتاری کودکان

یافته‌های موج اول و دوم پیمایش نشان دهنده آن است که بیشترین مشکلات رفتاری کودکان در کودکان روستایی پرخاشگری، اضطراب جدایی، بیش‌فعالی و دلبستگی ناایمن است.

روانشناسان بر این باورند که پرخاشگری در سنین ۱۲ تا ۳۶ ماهگی طبیعی بوده و جزئی از فرایند رشد کودکان است اما پرخاشگری در کودکان بالای ۳۶ ماه مشکل ساز بوده و در آینده، این کودکان در دوست‌یابی، ازدواج و تربیت فرزند دچار مشکلات متعدد می‌شوند. همچنین طبق نظر روانشناسان کودک، شناخت بیش‌فعالی واقعی از شیطنت طبیعی کودکان و نزدن برچسب غلط به کودکان بسیار مهم است. سازمان بهداشت جهانی هم تایید کرده که فقط ۱ تا ۲ درصد کودکان به بیش‌فعالی واقعی مبتلا هستند.

دو نوع دیگر از مشکلات کودکان در کودکان روستایی مبتنی بر پیمایش، اضطراب و دلبستگی ناایمن است. روانشناسان حوزه کودک معتقدند که در صورت عدم رسیدگی لازم به اضطراب جدایی کودک این مسئله در آینده

باعث ایجاد مشکلات جدی در وضعیت روانی فرد شده و مانع فعالیت‌های فردی و جمعی او می‌شود هم چنین عدم اتخاذ روش مناسب در برخورد با دل‌بستگی نا ایمن در کودکان باعث ناسازگاری و افت عملکرد تحصیلی آنها در آینده می‌شود.

بنابراین با توجه به یافته مهم پیمایش در زمینه مشکلات کودکان روستا و با توجه به اینکه هدف اصلی این پیمایش کودکان روستایی بود و تنها یک سوال به موضوع مشکلات روانی کودکان می‌پرداخت، خلا سنجش روانی کودکان در روستا وجود دارد. در واقع در بعد جسمی خانه‌های بهداشت در روستا وجود دارند اما در بعد روانی مرکزی که بتواند سنجش و پایش را به صورت تخصصی انجام دهد وجود ندارد.

۲- وضعیت مالی

۲-۱- محرومیت روستا

یافته‌ها نشان داد که یکی از دلایل تعطیلی کودکان روستایی محرومیت روستا است. در روستاهای محروم تعداد کودکان روستایی تعطیل شده بسیار بیشتر از مناطق با ضریب محرومیت پایین بود. به نظر می‌رسد که در این روستاها، محرومیت منطقه، سبب مشکلات بیشتری در زمینه‌های مختلف از جمله پیدا کردن مکان استاندارد برای کودکان روستایی، پرداخت اجاره بهای کودکان روستایی، عدم توانایی مالی خانواده‌ها برای پرداخت شهری، نبود مربی آموزش دیده، آگاهی پایین خانواده‌ها نسبت به اهمیت کودکان و انگیزه کم آنان برای ثبت نام کودکان در کودکان روستایی می‌شود.

۲-۲- نوع مکان کودکان روستایی (استیجاری / درون منزل شخصی / درون مدرسه / مکان مجزا)

بر اساس یافته‌ها ۷۵٪ کودکان روستایی درون منزل شخصی و یا در مدرسه واقع شده‌اند و تنها ۲۵٪ مکان مجزا دارند. بر اساس داده‌ها حدود ۶۰٪ از کودکان روستایی غیر فعال مکان‌شان منزل شخصی بوده و در واقع یکی از زمینه‌های تعطیلی کودکان روستایی را میتوان همین مسئله دانست. اگرچه که مدل استفاده از منزل شخصی برای کودکان روستایی شاید مدل مطلوبی باشد اما قطعاً چالش‌هایی دارد که نیازمند بررسی بیشتر است به عنوان مثال به نظر می‌رسد که کرونا در آن زمان یکی از زمینه‌هایی است که سبب شده افراد تمایل نداشته باشند که کودکان به منزل شخصی آنها بیایند و یا قطع غذای گرم می‌تواند یکی دیگر از آن زمینه‌ها باشد که منجر به کاهش انگیزه فرد شده است. علاوه بر این رعایت استانداردهای کودکان روستایی ممکن

است در درون منزل شخصی دشوار باشد و یا ثبات و ماندگاری مکان کودکان روستایی به شرایط فرد موسس و یا فردی که منزل شخصی را در اختیار قرار می‌دهد وابسته شود.

۲-۳ استانداردسازی مکان کودکان روستایی

بر اساس یافته‌ها تعداد زیادی از کودکان روستایی با مشکل استاندارد سازی مکان مواجه هستند. با توجه به اینکه استانداردهای روستا مهد در بهزیستی در گذشته و استانداردهای کودکان روستایی در سازمان ملی به صورت تلویحی مجزا و مختص روستا بوده است اما همچنان یافته‌ها نشان می‌دهد رعایت استانداردهای موجود برای کودکان روستایی دشوار است.

۲-۴ تجهیزات کودکان روستایی و تجهیز مکان

داده‌ها نشان داد که ۹۰٪ کودکان روستایی نیاز به کمک هزینه برای تجهیز مکان دارند که به نظر می‌رسد با توجه به استانداردهای تعریف شده‌ی غیر بومی روستا نیاز به حمایت در تجهیز ضروری است. اگرچه مهمتر از حمایت و چگونگی حمایت، شناخت اقتضات مکانی برای تجهیز کودکان روستایی اهمیت بیشتری دارد.

۲-۵ اجاره بهای مکان کودکان روستایی

یافته‌ها نشان داد که حدود نیمی از موسسان کودکان روستایی غیر فعال، اجاره بهای سنگین مکان را زمینه‌ی تعطیلی کودکان روستا خود می‌دانند و ۹۰٪ کودکان روستایی نیاز به کمک هزینه برای پرداخت اجاره بها دارند. در هر دو پیمایش موسسان اذعان کردند که مشکل پرداخت اجاره بها، یکی از مشکلات رایج در مدیریت مالی کودکان روستایی است. بنابراین از آنجایی که دریافتی کودکان روستایی در قالب شهریه پایین است، اجاره بها در کنار هزینه‌های دیگر از جمله حقوق مربیان بار مالی زیادی بر دوش موسس و مدیر قرار می‌دهد.

۲-۶ مجوز فعالیت کودکان روستایی

بر اساس یافته‌ها ۹۲٪ کودکان روستایی غیر فعال مجوز داشته‌اند اگرچه در این پیمایش سازمانهای مجوز دهنده در گذشته مورد سوال قرار نگرفت اما به نظر می‌رسد اکثر مجوزها در قبل از تاسیس سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک توسط بهزیستی و سایر نهادها است و درصدی هم در مرحله‌ی تطبیق سازمان مجوز دریافت کرده‌اند. همچنین ۸٪ از کودکان روستایی در مراحل اخذ مجوز بودند که به نظر می‌رسد این ۸ درصد در حال مجوز گرفتن از سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک هستند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که مجوز تأثیری در

تعطیلی کودکان روستایی نداشته اما یافته قابل توجه تر مربوط به کودکان‌های روستایی فعال است که داده‌ها نشان می‌دهد که ۵۱٪ کودکان‌های روستایی هنوز در مراحل اخذ مجوز هستند.

۲-۷ شهریه کودکان روستایی

۶۰٪ از موسسین، بالا بودن شهریه و عدم توان مالی خانواده‌ها را زمینه تعطیلی کودکان خود می‌دانند و حدود ۹۰٪ از کودکان‌های روستایی به کمک هزینه برای پرداخت شهریه احساس نیاز می‌کنند. هم‌چنین بر اساس داده‌ها بین اجاره بهای سنگین مکان و شهریه بالا رابطه مثبت وجود دارد در واقع به دلیل اجاره بهای سنگین مکان، موسسان نیاز به افزایش شهریه پیدا کرده تا بتوانند هزینه‌های اجاره مکان را جبران کنند و از طرف دیگر به دنبال افزایش شهریه میزان ثبت نامی‌ها کاهش یافته و مشکل دوجندان شده است. با توجه به الگوی تعیین شهریه کودکان‌ها که از سوی سازمان ملی تعلیم و تربیت بر اساس فرمولی که در آن حداکثر سرانه شهریه برای هر کودکستان نیز از مجموع اجاره بهای ملک، هزینه نیروی انسانی، استهلاک دارایی‌های قابل استهلاک و هزینه‌های مصرفی و جاری، ضرب در ضریب کیفیت کودکان، ضرب در ضریب دوره سنی کودک تقسیم بر سود موسس و نهایتاً تقسیم بر ظرفیت اسمی کودکانستان به دست می‌آید، اما هم‌چنین چالش شهریه وجود دارد که احتمالاً به این دلیل است که به واسطه‌ی اینکه این فرمول اخیراً ابلاغ شده است در کودکانستان روستایی هنوز پیامد آن مورد بررسی قرار نگرفته است و مصاحبه‌شوندگان تجربه‌ی گذشته‌ی خود را بیان کردند و یا اینکه واقعاً این فرمول شهریه هم برای کودکانستان‌های روستایی کارآمد نیست.

۲-۸ حمایت‌های مالی ارائه شده به کودکان‌های روستایی

داده‌ها نشان داد که کودکانستان‌های روستایی بیشترین حمایت را از بهزیستی دریافت کرده و بعد از آن حدود ۱۳٪ از آموزش و پرورش و فقط ۳٪ از خیرین دریافت حمایتی داشتند. با توجه به انتقال تولی‌گری روستا مهد از بهزیستی به آموزش و پرورش به نظر می‌رسد برای استقرار و استمرار کودکانستان روستایی نیاز به ردیف بودجه‌ی حمایتی که در گذشته در بهزیستی وجود داشته است بیش از پیش احساس می‌شود. هم‌چنین با توجه به تنوع و تکثر خیرین در انگیزه‌ی حمایتی از کودکانستان روستایی به نظر می‌رسد وجه نظارتی بر آنان به جهت راهبری زیست بوم کودکانستان روستایی اهمیت دارد.

۲-۹ غذای گرم و یا بودجه‌ی غذای گرم در کودکانستان روستایی

یافته ها نشان داد که ۸۰٪ کودکان روستایی غذای گرم دریافت می کنند. ۹۰٪ آن ها غذای گرم را به صورت نقدی دریافت کرده و ۱۰٪ آن ها غذای گرم را به صورت بسته ارزاق دریافت می کنند. همچنین بر اساس یافته ها، دریافت غذای گرم در کودکان روستایی غیر فعال بیشتر بوده است یعنی کودکان روستایی که غذای گرم را دریافت کرده اند بیشتر تعطیل شده اند. و این نشان دهنده ی وابستگی کودکان روستایی به بودجه غذای گرم است که این خود وابستگی می تواند آسیب جدی در تعطیلی تلقی شود. در واقع با ارائه بودجه ی غذای گرم به کودکان روستایی، آنها را به حمایت های دولتی وابسته کرده و چون تنها حمایت دولتی، همین بودجه غذای گرم است عملاً نتوانسته کمکی به رشد و ارتقا کودکان روستایی کند. علاوه بر این به نظر می رسد که با توجه به اینکه نظارت بر مصرف صحیح بودجه غذای گرم کار دشواری است، یکی از چالش های بهزیستی در زمان اختصاص بودجه گرم به کودکان روستایی همین مسئله بود که آیا این بودجه به استان تعلق می گیرد و صرف کارهای مختلف می شود یا به دست روستا می رسد؟ همچنین با توجه به این موارد به نظر می رسد که اگر تاکید بر حمایت و انگیزه دادن و توانمند کردن کودکان روستایی است، حمایت جزئی بودجه غذای گرم اثر منفی وابستگی داشته و نمی تواند موثر باشد ولی اگر هدف آنست که کودکان روستایی تحت حمایت های دولتی قرار گیرند بهتر است که حمایت هایی نه فقط در زمینه غذای گرم بلکه در زمینه های مالی متنوع که در گزارش به آن اشاره شده است با استراتژی حمایت در عین استقلال، از کودکان روستایی شود تا با کیفیت تر و توانمندتر شوند. بنابراین به نظر می رسد الگوی حمایتی جدیدی را باید برای حل این چالش طراحی کرد.

۳-زمینه های تعطیلی کودکان روستایی غیر فعال

با توجه به داده های پیمایش و مقایسه بین کودکان روستایی فعال با کودکان روستایی غیر فعال، زمینه های تعطیلی کودکان روستایی به ترتیب اهمیت شامل موارد زیر می باشد:

۳-۱ شیوع کرونا و چالش های انتقال تولی گری: یافته ها نشان داد بیشتر کودکان روستایی در سال ۱۳۹۸-۱۴۰۰ و ۱۴۰۱-۱۴۰۲ تعطیل شده اند که می توان آن را به دلیل شیوع کرونا و تغییر تولی گری دانست.

۳-۲ نبود مربی آموزش دیده: بر اساس یافته ها نبود مربی آموزش دیده با تعطیلی کودکان روستایی رابطه دارد و هم چنین داده ها نشان داد که ۱۱٪ مربیان دوره مربی گری نرفته اند و ۲۵٪ مربیان حتی کلاس و آموزش تک جلسه ای هم شرکت نکرده اند و ۸٪ مربیان مطالعه خودخوان فردی هم نداشته اند و همچنین داده ها تایید کردند که نیاز به آموزش مربی وجود دارد و ۲۵٪ مربیان دیپلم و یا فوق دیپلم هستند و ۴۰٪ مربیان مدرک

تحصیلی مرتبط ندارند. با در نظر گرفتن اهمیت این مسائل می‌توان نتیجه گرفت که نبود مربی آموزش دیده از زمینه های مهم تعطیلی کودکان های روستایی است.

۳-۳ سن مربی: یافته ها نشان داد که هرچه سن مربی بیشتر می شود ریسک تعطیلی کودکان کاهش می یابد. در واقع یکی از زمینه های تعطیلی کودکان های روستایی را می توان کم تجربگی مربی دانست.

۳-۴ اجاره بهای سنگین مکان: یافته ها نشان داد که مکان کودکان های روستایی عموماً استیجاری با پرداخت اجاره بها می باشد و همچنین بیشتر موسسان اجاره بهای سنگین مکان را زمینه تعطیلی کودکان می دانند. داده ها تایید کردند که بیش از ۹۰٪ کودکان های روستایی نیاز به کمک هزینه اجاره مکان دارند پس می توان نتیجه گرفت که اجاره بها سنگین مکان از زمینه های تعطیلی کودکان های روستایی است.

۳-۵ حقوق کم مربیان: بر اساس یافته ها در کودکان روستایی تعطیل شده، میزان حقوق مربیان ماهیانه کمتر از پانصد هزار تومان بوده که میتوان آن را زمینه ای بر تعطیلی کودکان روستایی دانست و همچنین یافته ها نشان داد بیش از ۹۰٪ موسسان کودکان های روستایی نیاز به حمایت در حوزه افزایش حقوق مربیان دارند.

۳-۶ بودجه غذای گرم: یافته ها نشان داد که بین تعطیلی کودکان روستایی و بودجه غذای گرم رابطه وجود دارد و ۹۰٪ کودکان های روستایی بودجه غذای گرم را نقدی دریافت می کرده اند و داده ها نشان داد که بین دریافت غذای گرم توسط کودکان روستایی و تعطیلی کودکان روستایی رابطه مثبت وجود دارد یعنی بیشتر کودکان های روستایی که بودجه غذای گرم دریافت می کرده اند، تعطیل شده اند. (در واقع احتمالاً این تعطیلی بعد از قطع غذای گرم بوده است) بنابراین یکی از زمینه های تعطیلی کودکان های روستایی قطع بودجه غذای گرم است.

۳-۷ محرومیت منطقه و شهریه بالا: بر اساس یافته ها در مناطق غیر محروم تعداد کودکان های روستایی فعال بیشتر است و داده ها نشان داد که ۵۷٪ موسسان بالا بودن شهریه و عدم توان مالی خانواده هارا زمینه تعطیلی می دانند و یافته ها تایید کردند که بیش از ۹۰٪ موسسان برای کمک هزینه شهریه نیاز به حمایت دارند.

۳-۸ نوع مکان و استاندارد سازی مکان: بر اساس داده ها مکان کودکان های روستایی غیر فعال بیشتر از کودکان روستایی فعال درون منزل شخصی بوده است. همچنین پیدانکردن مکان استاندارد از مهمترین مشکلات دانسته شده است. بنابراین می توان تعطیلی کودکان روستایی را به دلیل عدم امکان استانداردسازی منزل شخصی و یا تغییر انگیزه افراد از در اختیار قراردادن منزل شخصی خود برای کودکان روستایی دانست.

۳-۹ ضعف در خدمات کودکان روستایی: داده ها نشان داد که حدود ۱۳٪ کودکان های روستایی خدمات مشاوره فردی ارائه نمی کنند و فقط ۵۷٪ از کودکان های روستایی تا حدی کارگاه آموزش والدین دارند و

همچنین ۳۱٪ کودکان روستای اردو یا فعالیت فوق برنامه اصلا نداشته و یا خیلی کم داشتند و با توجه به داده ها ۱۸٪ کودکان روستای خدمات مشاوره والد نداشتند و همچنین ۲۵٪ کودکان روستای به کودکان دارای مشکلات خاص مشاوره تخصصی نمی دهند و ۱۵٪ تعطیلی کودکان روستای به دلیل عدم رضایت خانواده ها از فعالیت کودکان روستای است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که ضعف بودن خدمات کودکان روستای و عدم رضایت خانواده ها بر تعطیلی کودکان روستای تاثیر دارد.

۳-۱۰ عدم اشتغال مادران: با توجه به یافته ها از منظر موسس در ۱۰٪ روستاها همه یا اغلب مادران شاغل هستند و در ۱۵٪ روستاها بیش از نیمی از مادران شاغل هستند و همچنین ۶۱٪ موسسان موافقند که مادران شاغل در روستا تمایل بیشتری برای سپردن کودکان به کودکان دارند و یافته ها هم نشان داد که اشتغال مادران در کودکان روستای فعال بیشتر است پس می توان نتیجه گرفت که به دلیل عدم اشتغال مادران شاید نیاز کمتری به کودکان رفتن کودکان دیده شده و این را میتوان یکی از زمینه های تعطیلی کودکان روستای دانست.

۳-۱۱ اشتغال کودکان: بر اساس یافته ها در کودکان روستای غیر فعال اشتغال کودکان بیشتر از کودکان روستای فعال بود پس می توان نتیجه گرفت که اشتغال کودکان یکی از زمینه های تعطیلی کودکان روستای دانست.

ارائه پیشنهادات سیاستی ناظر به مسائل موجود در موج اول و دوم پیمایش ملی کودکان روستایی

۱. با توجه به شرایط خانواده‌ها در روستا و کودک روستایی به نظر می‌رسد نیاز به انجام پژوهشی با هدف آسیب شناسی کودکان روستا و طراحی بهترین مدل برای راهبری کودک در روستا انجام شود چرا که ممکن است الگوی کودکان روستایی در خود روستا، الگوی منبعث از زمینه‌ی شهری باشد که با توجه به شرایط روستا مطلوب نیست.

۲. با توجه به نهادها و گروه‌های فعال در روستا پیشنهاد می‌شود مدلی طراحی شود تا از ظرفیت‌های نهادها و گروه‌های مختلف در روستا مانند کانون پرورش فکری، مساجد، بسیج، گروه‌های جهادی و... برای راهبری زیست بوم کودکی و کودکان‌های روستایی استفاده شود.

۳. یافته‌های دو موج پیمایش نشان می‌دهد همچنان نسبت به فضای کودکی در روستا، کودک در روستا، مختصات روستا در حوزه تربیت کودک، شرایط و بستر روستا با توجه به محرومیت و دسترسی پذیری و... تصویر شفافی وجود ندارد، پیشنهاد می‌شود مدلی برای راهبری حوزه‌ی کودکی در روستا با توجه به بوم هر روستا و طبقه بندی آن طراحی شود.

۴. یافته‌های پیمایش در حوزه‌ی حمایت‌های دولتی از جمله غذای گرم، ارتباط آن با تعطیلی نشان می‌دهد که با توجه به شرایط روستا حمایت از کودکان روستایی ضروری است اما باید مدلی در حمایت مالی طراحی شود که حمایت در عین استقلال را رقم بزند به بیان دیگر مدل حمایت مالی از کودکان روستایی باید چگونه باشد که ضمن تامین نیازهای اولیه، وابستگی که منجر به تعطیلی می‌شود، را بوجود نیآورد؟

۵. در بحث مکان و تجهیز ساختمان کودکان روستایی سه مورد پیشنهاد می‌شود: اول اینکه آیین نامه کودکان روستایی تدوین شود تا مبتنی بر آن استانداردهای لازم مکان مبتنی بر شرایط روستا در نظر گرفته شود. همچنین در تدوین استاندارد باید به انواع مکان کودکان روستا مثل منزل شخصی، مدرسه و... توجه شود تا استانداردها تناسب بیشتری با واقعیت موجود داشته باشد. دوم اینکه مدلی طراحی شود تا بتوان از ظرفیت‌های مکانی موجود مثل مسجد، مدرسه، خانه بهداشت و... که در روستا است نه تنها برای کودکان روستا بلکه برای امورات دیگر در حوزه‌ی کودک استفاده شود چرا که یکی از مشکلات اصلی کودکان روستایی که بر شهریه هم اثر می‌گذارد اجاره بهاست سوم اینکه مدلی طراحی شود تا تامین اعتبار تجهیز مکان از سمت حاکمیت که می‌تواند مسیرهای متفاوتی داشته باشد، صورت بگیرد از جمله سرمایه گذاری بخش دولتی، تامین مالی به صورت مردم نهاد و....

۶. با توجه به اینکه اخیراً شهریه مصوب اعلام شده است و همچنین با توجه به نتایج یافته‌های دو موج پیمایش که شهریه یکی از مشکلات جدی موسس به شمار می‌رود پیشنهاد می‌شود پایان سال تحصیلی پژوهشی با هدف بررسی و پایش شهریه انجام شود که هم ارزیابی از شهریه مصوب صورت گیرد و هم اقتضات روستا که در این حوزه (اجازه بها، تمایل و انگیزه والدین به سپردن کودکان به کودکستان و...) اثرگذار است به صورت جامع در نظر گرفته شود.

۷. با توجه به پیشینه تربیت مربی کودکستان روستایی به نظر می‌رسد سازمان ملی تعلیم و تربیت کودک در برنامه‌های تربیت مربی خود باید توجه کند که چه افرادی، با چه تحصیلاتی، با چه میزان تجربه و در چه سنی را آموزش می‌دهد. همچنین به جای برگزاری سمینار، کارگاه یا همایش، فرآیند آموزش را به گونه‌ای طراحی کند که پیگیری اثر آموزش و ارزیابی در بستر زمان امکانپذیر باشد. با وجود برگزاری دوره تربیت مربی ارشد در سازمان به نظر می‌رسد مختصات کودکستان روستایی الزاماتی را برای طراحی دوره‌ی مربیان مختص روستا را فراهم می‌کند.

۸. از بررسی انگیزه و تعهد و تخصص مربیان در دو موج پیمایش، پیشنهاد می‌شود که مدلی برای تعامل مربیان کودکستان روستایی باید طراحی شود که مسئله بیمه و حقوق مربی که در تعهد او اثرگذار است، در نظر گرفته شود. همچنین به جهت فرهنگی نیاز به حفظ و ایجاد جایگاه مربی در کودکستان وجود دارد.

۹. با توجه به وضعیت و تصویر غیر دقیق از کودکان در روستا پیشنهاد می‌شود پیمایشی در حوزه‌ی سنجش آسیب‌های روانی کودکان روستا برای اتخاذ تصویر شفاف و دقیقتر کودکان روستا طراحی شود. همچنین با توجه به اظهار نیاز موسس به ضرورت وجود روانشناسان در کودکستان روستایی، داده‌ای درباره‌ی کیفیت فرآیند مشاوره (مشاوره بر اساس تجربه افراد تحصیل کرده یا افراد متخصص صورت می‌گیرد،) در روستا وجود ندارد. علاوه بر این، سوال پژوهشی جدی مطرح می‌شود که مبتنی بر بوم هر روستا، چگونه وضعیت روانی کودک و والد باید سنجیده شود؟ همچنین با توجه به سطح بینش والدین در روستا و تصویر غیرشفاف از الگوهای فرزندپروری پیشنهاد می‌شود پژوهشی با هدف وضعیت سنجی والدین در رابطه با کودکان در روستا انجام شود و مبتنی بر آن مدلی برای ارائه خدمات آموزشی- مشاوره‌ای- روان درمانی طراحی شود.

۱۰. بر اساس یافته‌های پیمایش، با توجه به اهمیت افراطی آموزش برای موسس و مربی کودکستان‌های روستایی و والدین، نیاز به طراحی محتوای مبتنی بر بوم روستا و بازنگری کیفیت محتوای ارائه شده در کودکستان روستایی وجود دارد. در همین راستا وضعیت شناسی از محتوای ارائه شده موجود ضروری به نظر می‌رسد.